

THORVALDSEN
OG MEDALJEKUNSTEN

THORVALDSEN
OG MEDALJEKUNSTEN

Af Kirsten Bendixen

THORVALDSENS MUSEUM

København 1980

© Thorvaldsens Museum

Omslaget: Carl Friedrich Voigts medalje, kat.nr.6

Fotograf: Lennart Larsen

Skrift: Linotype Baskerville fotosats

Trykt i offset på mat Macoprint hos Poul Kristensen, Herning 1980

Oplag: 1000

ISBN 87-752-005-3

Indhold

Forord, af Lise Funder og Bjarne Jørnæs	7
Medaljekunsten, af Dyveke Helsted	9
Thorvaldsen og medaljekunsten, af Kirsten Bendixen	13
Teknik, af Kirsten Bendixen	15
Katalog	17-64
Forkortelser	17
Medaljer med Thorvaldsens portræt	19
Ensidede medaljer, plaquettes og jetons med Thorvaldsens portræt	34
Danske medaljer efter Thorvaldsens udkast eller med gengivelser af hans værker	39
Udenlandske medaljer med gengivelser af Thorvaldsens værker	45
Mønter og belønningsmedaljer med tilknytning til Thorvaldsens kunst	59
Medaljer, der har været forlæg for nogle af Thorvaldsens buster	62
Noter	65
Oversættelse af indskrifter	70
Navneindeks	75

Forord

Blandt de kunstværker, Thorvaldsen skænkede sin fødeby, var der en ikke ubetydelig samling mønter og medaljer. For medaljernes vedkommende drejer det sig hovedsageligt om eksemplarer, der er udført på Thorvaldsens egen tid, og som han har erhvervet eller selv fået tildelt.

Med udgivelsen af dette skrift har Thorvaldsens Museum villet kaste lys over de medaljer, der bærer Thorvaldsens portræt eller har hans værker som forlæg. Teksten er forfattet af museumsinspektør Kirsten Bendixen, Den kgl. Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet; for katalogets vedkommende i samarbejde med Lise Funder og Bjarne Jørnæs.

Thorvaldsen har, indirekte gennem sin kunsts rene former og klare linieforløb, direkte ved at levere forlæg til medaljebagsider, øvet en stor indflydelse på sin tids medaljer, en kunstform som netop i den periode stod på et meget højt stade i Danmark. Prins Christian Frederik, den senere Christian VIII, synes også at have spillet en rolle for medaljekunsten i Danmark. Som Kunstakademiets præces tilskyndede han Christen Christensen, F.C. Krohn og Harald Conradsen, de tre mest talentfulde medaljørere i midten af 1800-tallet, til at lade sig opøve i stempelskærer-kunsten under vejledning af billedhuggeren H.E. Freund og siden videreuddanne sig ude i Europa. Som konge stiftede Christian VIII selv to af vore fineste medaljer, som stadig uddeles, Ingenio et Arti i 1841 og Fortjenstmedaljen i 1845.

I forbindelse med udgivelsen af dette skrift vises de i kataloget omtalte medaljer i et af Thorvaldsens Museums udstillingsrum i underetagen. Den kgl. Mønt- og Medaillesamling og Det nationalhistoriske Museum på

Frederiksborg Slot har velvilligt stillet medaljer til rådighed for udstillingen. En varm tak bringes til Kirsten Bendixen for hendes undersøgelser i det hidtil lidet behandlede emne, Thorvaldsen og medaljekunsten, og til dr.phil. H.D.Schepelern for oversættelsen af de latinske og italienske indskrifter på medaljerne.

LISE FUNDER OG BJARNE JØRNÆS
Thorvaldsens Museum

Medaljekunsten

Antikkens kunst har lige siden Romerrigets fald tjent som forbillede for Europas kultur. Man lærte ikke blot af de store bygningsværker, Pantheon eller Kolosseum, som blev stående gennem århundrederne, men også af de brudstykker eller små kunstværker, der dukkede op af jorden. Jævnligt var det antikke mønter, man fandt; de var gerne velbevarede, og de talte for sig selv ved deres indskrifter og billeder, der ofte var portrætter af berømte mænd.

Mønter og medaljer har næsten alt tilfælles: de er runde, tosidede metalskiver med indskrifter og billeder i relief. Forskellen ligger i, at medaljer i modsætning til mønter ikke har nogen nytteværdi, ikke er et led i et møntsystem, og derfor kan fremstilles af hvem, der vil, ikke alene af fyrste eller regeringsmagt. Medaljer er kun til pryde, til ære eller til erindring, små kunstværker, der kan ligge i hånden.

Visse store, antikke mønter og medaljoner tjente allerede i oldtiden som medaljer og blev skabt til ære for begivenheder i det romerske kejserhus eller til glorificering af romerske militære sejre. De første medaljer, der kendes fra nyere tid, havde da også forbilleder i romerske mønter. Den ældst kendte blev præget 1390 til ære for Francesco II da Carrara's generobring af Padua, og den efterlignede en romersk sesterts fra 1. århundrede e.Kr. Det var næppe tilfældigt, at det skete ved hoffet i Padua, hvor Petrarca en tid havde levet. Digteren var den første kendte samler af antikke mønter.

Den største mester, medaljekunsten har haft, Antonio Pisano, kaldet Pisanello (1380'erne–1455) var da allerede født. I hans hænder fik medaljerne den form, der siden blev dyrket gennem århundreder: en *forside* med et naturalistisk portræt og en *bagside*, der i et digterisk, ofte meget subtilt, billedsprog giver en indsigt i den portrætteredes personlighed, sjæl og livsindsats. Pisanello drev reliefkompositionen på den lille runde flade til mesterskab.

Over hele Europa – i Tyskland, Nederlandene og Frankrig – blomstrede derefter en medaljekunst i Pisanellos ånd og udført i hans teknik: støbningen. Først Benvenuto Cellini (1500-1571) gjorde den prægede medalje til sit speciale. Teknikken vandt indpas, fordi de prægede medaljer lettere kunne seriefremstilles, og deres relieffer stod skarpere, med flere detaljer. Prægede medaljer havde desuden større lighed med de antikke mønter – en af de berømteste blandt de tidlige medaljører, der arbejdede ved den pavelige mønt i Rom, var tillige en habil forfalsker af romerske mønter.

I Frankrigs storhedstid under Louis XIV lod solkongen fremstille mængder af medaljer, der skulle bevare erindringen om Frankrigs militære sejre og fremhæve kongens *gloire*. Den franske Mønt, hvor medaljerne blev præget, var den mest moderne i Europa, medaljefremstillingen var centraliseret og under kontrol af Colbert's *Académie des inscriptions*, kaldet »la Petite Académie«. En reaktion på de franske medaljers sejrsgang i Europa opstod iblandt Frankrigs fjender, især i Holland, der prægede medaljer i fransk stil, men med et skarpt politisk-satirisk indhold vendt mod Frankrig.

I sidste del af 1600-tallet og første del af 1700-tallet var det almindeligt, at medaljernes flader blev dækket af barokke relieffigurer i stærk bevægelse og med flagrende draperier eller med fint gennearbejdede rokokoportrætter. Mere stildannende blev dog nyklassicismen, der stemte så godt

med medaljekunstens antikbegejstring. Napoleon I interesserede sig ligesom Louis XIV personligt for kunstarten; selv i felten ønskede han at få medaljeudkast forelagt.

De nyklassicistiske portrætter à *l'antique* kunne intetsteds passe bedre end på medaljer. Intet under at Thorvaldsen skaffede sig en fornem samling, at han selv gav udkast til anvendelsen af sit relief »L'Arte e il Genio« på en medalje, hvor det fik indskriften A GENIO LUMEN, og at hans værker blev gengivet så ofte på medaljer. Til hans skulpturelle begavelse hørte netop at kunne komponere et relief med allegorisk indhold inden for et afgrænset felt, således, at motivet stod på fladen som et fuldentd ornamet, harmonisk, sluttet og let aflæst. De klare omrids og de forenklede former, han som nyklassicistisk billedhugger dyrkede, stillede netop sådanne krav til gengivelsen, som egnede sig for prægede medaljer, og tidsalderens dyrkelse af individet, allerhelst af kunstneren, der repræsenterede det guddommelige i tilværelsen, faldt i tråd med medaljens karakter, at være en hyldest til et udvalgt menneske.

Siden Thorvaldsens tid har medaljekunsten været i frodig udvikling og har været dyrket både med den yderste realisme og med fuldstændig abstraktion. Moderne medaljer har nu ikke altid den traditionelle form. De kan have kantede, flossede eller amøbeagtige omrids, og grænserne mellem begreberne maleri, skulptur og virkelighed (eller afstøbt virkelighed) er, som i andre former for moderne skulptur, brudt ned. Motivet er nu oftere en udlægning af et kollektivt begreb eller en politisk kommentar end en hyldest til en enkeltperson. Medaljerne er ikke mere led i den humanistiske renaissancetradition, der oprindelig skabte dem, og hvortil også medaljerne i Thorvaldsens samling hører. Men medaljekunsten beskæftiger stadig moderne kunstnere, der tiltrækkes af dens særlige egenskaber: medaljer kan udføres uden støtte i en offentlig eller privat bestilling, de behøver ikke at støbes i et kostbart metal, deres format er

intimt, opbevaringen nem, og de er ikke blot til lyst for øjet, også hænderne kan føle dem med behag. Og ikke mindst: det er inden for mulighedernes grænse for os alle at erhverve dem.

DYVEKE HELSTED

Litteratur: Mark Jones, The Art of the Medal, British Museum 1979.

Jeg takker Mark Jones, The British Museum, Department of Coins and Medals, for venligst at have tilladt mig at benytte hans bog som grundlag for denne artikel.

Thorvaldsen og medaljekunsten

Thorvaldsens forhold til numismatikken har mange facetter. Dels var han en ivrig samler af antikke mønter, såvel græske som romerske, og af nyere medaljer, dels hædredes han med en række medaljer, både i levende live og efter sin død. Han gav selv udkast til medaljer, og desuden kendes en del, der har Thorvaldsens arbejder som motiv uden at have nogen personlig tilknytning til kunstneren.

Om de antikke mønter skriver Ludvig Müller i indledningen til Thorvaldsens Museums katalog, der kom 1850,¹ følgende: »Hvad denne Myntsamlings Tilbliven angaaer, er det at bemærke, at den bestaaer af to Hovedbestanddele. Den ene, som indbefatter de værdifuldeste Mynter, især fra Stor-Grækenland og Sicilien, er erhvervet af Thorvaldsen under hans mangeaarige Ophold i Rom. Den anden Deel, der er rigest paa Mynter fra det egentlige Grækenland og Asien, er samlet af Archæologen Brøndsted paa hans Reiser.² Denne sidste Samling var, endnu medens Brøndsted levede, kommen i Thorvaldsens Besiddelse, men blev først efter begges Død bestemt til at optages i Museet, ...«.

Blandt de græske mønter i Thorvaldsens egen samling udmærker nogle sig ved særlig skønhed eller stor sjældenhed.³ Et pragtstykke er således en Naxos-mønt, hvis forside prydes af et herligt udført, skægget Dionysos-hoved. På bagsiden en fremragende modelleret siddende Silen med en vinskål (kantharos) hævet i højre hånd.⁴ Sammen med studiet af antikke skulpturer og relieffer har de små møntkunstværker været medvirkende til at give Thorvaldsen den dybe forståelse for antik kunst, der lyser ud af

alle hans arbejder. Også i mønternes lilleverden kunne han hente inspiration.

I anden del af Müller-kataloget⁵ finder vi en fortegnelse over medaljer med direkte tilknytning til Thorvaldsen og hans værker og diverse medaljer fra hans samlinger iøvrigt. Ialt er registreret 135 stykker.

En del medaljer omtales udførligt i Bergsøes medaljeværk,⁶ og supplerende medaljer med Thorvaldsens portræt eller afbildninger af hans værker er registreret i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad i anledning af 200-året for Thorvaldsens fødsel i 1770.⁷ Medaljer, der har relation til portrætbusterne, er omtalt af Else Kai Sass.⁸ Trods disse forskellige registreringer synes emnet Thorvaldsen og numismatikken dog ikke at være udtømt for medaljernes vedkommende, da et katalog, der samler alle de relevante oplysninger, ikke foreligger. Dette skulle forsøges her.

At Thorvaldsen kunne være blevet en fremragende medaljør, hvis det havde interesseret ham at tage andre end de få her nævnte medaljeopgaver op, viser bl.a. en række portrætmedaljoner fra hans ungdom, såvel som senere portrætmedaljoner, f.eks. til gravmæler. Der er ingen principiel forskel på medaljemodeller og portrætmedaljonmodeller, kun størrelsen er afgørende og den kendsgerning, at medaljer skal udføres i metal, mens medaljoner ofte er bestemt til at blive hugget i marmor. Ser man portrætmedaljonerne i formindsket gengivelse, er ligheden med medaljer slående. At arbejde i det lille medaljeformat har dog næppe ligget for Thorvaldsens temperament, og han overlod derfor til andre at omsætte sine arbejder til medaljer efter at have nedsat modellerne i størrelse.

At han på mange måder direkte og indirekte har haft tilknytning til medaljekunsten skulle imidlertid fremgå af dette skrift, og at mønter og medaljer har givet ham en kunstnerisk glæde viser hans egne store numismatiske samlinger.

KIRSTEN BENDIXEN

Medaljefremstillingens teknik

Medaljer kan fremstilles på to måder: ved støbning eller ved prægning med stempler, ligesom man præger mønter. I begge tilfælde begynder medaljøren med at udforme en model efter en skitse, han selv har udført, eller efter et forlæg fra en anden kunstner. Modellen har oftest været udført positivt i voks eller ler, men modeller skåret i træ eller bløde stenarter forekommer, ligesom nogle udfører modellen i negativ. Efter den positive model tages et negativt gipsaftryk. Heri støbes en positiv gipsmodel, der overgives til broncestøberen. I broncestøberiet laves over gipsmodellen en negativ sandform, hvori en positiv broncemedalje kan støbes. Broncestøbningen går efter af medaljøren, detaljer ciseleres, og ru overflader glattes. Hermed er processen til ende, hvis man ønsker støbte medaljer, men som man vil forstå, egner denne teknik sig ikke til masseproduktion, da hvert eneste stykke skal efterarbejdes af kunstneren. Til gengæld giver dette naturligvis kunstværket dets særlige karakter, idet den færdige medalje bærer direkte præg af kunstnerhånden. Ønsker man at fortsætte processen og fremstille prægede medaljer, skal der efter modellen udfærdiges stempler. Undertiden udfører medaljøren selv dette arbejde, men ofte er det særligt uddannede gravører, der overfører alle modellens detaljer til en positiv stålpointon. I vore dage udføres dette arbejde af en maskine, der tilmed kan formindske en stor model til ønsket størrelse. Pointonen hærdes og ved dens hjælp laves et negativt prægestempel, idet den nedpresses i blødt udglødet stål, der derefter hærdes. Stempler til medaljens for- og bagside sættes efter

hærdningen fast i prægemaskinen, og medaljen præges ved, at over- og understempel med stor kraft rammer en blanket af guld, sølv eller bronze; skal relieffet være højt, må der slås flere gange. I 17- og 1800-tallet var prægede medaljer almindeligst, først i slutningen af århundredet genoptoges støbeteknikken inspireret af renæssancens medaljekunst.

KIRSTEN BENDIXEN

Katalog

Forkortelser

Kat. nr. henviser til dette katalog, A eller G og nummer til Thorvaldsens Museums inventar.

Samlinger:

Th. M.	Thorvaldsens Museum
M. S.	Den kongelige Mønt- og Medaillesamling, Nationalmuseet
Frb.	Det nationalhistoriske Museum på Frederiksborg Slot

Litteratur

Bergsøe	Vilhelm Bergsøe: Danske Medailler og Jetons 1789-1892. København 1893.
Forrer	L. Forrer: Biographical Dictionary of Medaillists. I-VIII. London 1904-30.
Gaedecheus	O. C. Gaedecheus: Die neueren Hamburgischen Münzen und Medaillen. Hamburg 1843.
Galster	Georg Galster: Danske og norske Medailler og Jetons c. 1533-c. 1788. København 1936.
Hede	Holger Hede: Danmarks og Norges Mønter 1541-1814-1963. København 1964.
Lange	Christian Lange's Sammlung Schleswig-Holsteinischer Münzen und Medaillen, I-II, Berlin 1908-12.

- L.E.B. L.E. Bruuns Mønt- og Medaillesamling. København 1928.
(Nu på Frederiksborg Slot).
- Loos Verzeichnis sämtlicher Denk- und Gelegenheitsmünzen ...
von G. Loos ..., I-II. Berlin 1830.
- Müller L. Müller: Fortegnelse over Kobbere, Medailler og andre
nyere Sculpturer i Thorvaldsens Museum. København
1850.
- NNUM Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad.
- NNÅ Nordisk Numismatisk Årsskrift.
- Sass Else Kai Sass: Thorvaldsens Portrætbuster, I-III. Køben-
havn 1963-65.
- Thiele J.M. Thiele: Thorvaldsens Biographi, I-IV. København
1851-56.
- Thiele 1831 J.M. Thiele: Den danske Billedhugger Bertel Thorvaldsen
og hans Værker. I. København 1831.
- Thornit Per Thornit: »Tegn på udvortes Erkjendelse« ... Bertel
Thorvaldsens og H.C. Andersens ordener. Ordenhistorisk
Selskabs skriftserie udgivet af Bent Carlsens Forlag 1979.
- Weilbach Weilbachs Kunstnerleksikon, I-III. København 1947-52.

Samtlige gengivelser er i originalens størrelse.

Medaljer med Thorvaldsens portræt

Kat. 1

1. 1817.

Forside: Thorvaldsens hoved til venstre.

Omskrift: A. THORVVALDSEN DANVS SCVLPTOR.

Under halsafsnittet: BRANDT NOVIC. F. 1817.

Bagside: Thorvaldsens relief: Kunsten og den lysbringende genius.

Indskrift i afsnit: A GENIO LV MEN.

Materiale og mål: Sølv og bronze, 38 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Medaljen er udført 1817 af den schweiziske medaljør Henri-François Brandt (1789-1845), som opholdt sig i Rom 1813-1817.

Brandt var født i La Chaud-de-Fond i nærheden af Neuchâtel. Betegnelsen NOVIC. efter hans signatur er en forkortelse for Novicastrensis, d.v.s. fra Neuchâtel. Hans hjemegn var indtil 1806 under preussisk herredømme, derefter under fransk indtil Napoleons fald,

hvorefter Preussen atter overtog styret. Efter endt læretid i Schweiz tog Brandt til Paris for at uddanne sig yderligere, og her vandt han i 1813 Romerprisen, hvilket tillod ham at studere i tre år ved Det franske Akademi i Rom. Medaljen, som er dateret 1817, må være udført mellem 17.marts, hvor Brandt vendte tilbage til Rom efter et længere ophold i Napoli, og 7.juni, da han forlod Rom for at tage til Berlin, hvor han var blevet udnævnt til førstemedaljør ved Den kgl.Mønt.

I Rom tilhørte Brandt kredsen omkring Thorvaldsen, som da også udførte en buste af ham. Om medaljen oplyser Brandt selv, at den blev fremstillet på bestilling af Thorvaldsen. Lægen Rasmus Emil Bruun skriver imidlertid fra Rom i 1817 til Chr.Molbech, at medaljen er udfærdiget til Thorvaldsens ære.⁹ I kataloget over Brandts arbejder¹⁰ står der ligeledes: »Zu Ehren des Bildhauers Berthel Thorvalsen Gewidm. v. seinen Freunden«. Hvilke af Thorvaldsens venner, der har vist ham den ære, er imidlertid ubekendt for os.

Bagsidens motiv stammer fra Thorvaldsens rektangulære relief »A Genio Lumen«. J.M.Thiele fortæller i sit værk om Thorvaldsen fra 1831, at den ændrede udformning af relieffet skyldes Thorvaldsen selv, og Dyveke Helsted har fremdraget en tegning (Th.M.nr.76), der må have været forlæg for medaljens bagside. I tegningen har Thorvaldsen samlet sin reliefkomposition således, at den passer smukt til medaljens runde form. Relieffet er antagelig første gang modelleret i 1808, og det var muligvis Thorvaldsens medlemsstykke til San Luca Akademiet i Rom, hvor han blev optaget 6.marts 1808. Det kendes i to versioner (A 517 og A 518), og efter den senere udgave udførte Thorvaldsen til Thomas Hope et marmorrelief, som i 1917 erhvervedes til Thorvaldsens Museum (A 828). Relieffets komposition synes Thorvaldsen at have hentet i F.L.Bradts kobberstukne titelblad til »Beskrivelse over danske Mynter og Medailler i Den

kongelige Samling«, København 1791, hvortil en tegning af N.A. Abildgaard findes i Den kgl. Kobberstiksamling. Idéen i den symbolske fremstilling er at vise, at ihærdigt arbejde ikke er nok til at skabe et kunstværk.»Det som det i sidste Instans kommer an paa, den levendegørende Aand, Inspirationen, kan ingen selv skaffe sig, den kommer fra en ukendt Verden, den kommer som en Naadegave«. ¹¹ Af et udkast til en medalje med Vincenzo Camuccinis portræt ses, at Brandt mere end en gang lod sig inspirere af Thorvaldsens arbejder. Portrættet viser stor overensstemmelse med Thorvaldsens portrætbuste af denne maler fra 1810. ¹²

I Thorvaldsens Medaljesamling er der fire medaljer af Brandt (Müller, nr.36-39).

Litteratur: Müller, nr. 1-2. Bergsøe, nr. 1091. L.E.B., nr. 16971. NNUM 1970 nr.9, nr. 1. Sass I, s.312f. Thiele II, s.98. Thiele 1831, s.86.

2. Uden år, antagelig 1828.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre.

Omskrift: ALBERTVS THORWALDSEN.

Under halsafsnit: GOETZE F.

Bagside: I en kraftig laurbærkrans billedhuggerkunstens genius. På hans højre hånd modellen til de tre gratier, i venstre hammer og mejsel.

Materiale og mål: Sølv og bronze, 44 mm.

Th.M. – M.S. – Frb.

Medaljen er uden år, men angives at være udført i 1828. ¹³ Gottlieb Goetze virkede som medaljør i første halvdel af 1800-tallet. Hans fødselsår kendes ikke, men det vides, at han i 1827 blev optaget i San

Kat. 2

Luca Akademiet i Rom. Fra 1830 var han medaljør ved Den kgl. Mønt i Berlin. Herfra trak han sig i 1840 tilbage til sin fødeby Suhl i Sachsen på grund af tiltagende blindhed.

Thorvaldsen medaljen regnes for et af Goetzes fineste arbejder. Bagsidens motiv er komponeret af Goetze. Modellen til de tre gratier, som den vingede genius holder på sin hånd, udførte Thorvaldsen i 1817-19. Gruppen vakte den største beundring og forårsagede ved sammenligning med Canovas »Gratier« fra 1814 en ivrig diskussion i Rom. Thorvaldsen udførte først modellen i marmor i 1820-23 på bestilling af Hertugen af Augustenborg. Denne glemte imidlertid sin bestilling, og gruppen forblev i Thorvaldsens atelier til 1832, da købmand Conrad Heinrich Donner fra Hamburg købte den, og den kom i 1952 til Thorvaldsens Museum (A 894). Såvel originalmodellen (A 29) som skitsen til den (A 30) er i Thorvaldsens Museum.

Goetze må have set Gratierne i Thorvaldsens atelier, da han opholdt sig i Rom. Hvad angår Thorvaldsens portræt, er der stor lighed med de samtidige kendte portrætter af Thorvaldsen, men tilsyneladende er det ikke nogen af dem, der har været det egentlig forlæg. Sandsynligvis har Goetze selv tegnet Thorvaldsen.

Tre af Goetzes medaljer (Müller nr. 88-90) er i Thorvaldsens Samling.
Litteratur: Müller, nr. 5, Bergsøe, nr. 1099, L.E.B., nr. 16980, NNUM
1970, nr. 9, nr. 11.

3. Uden år, antagelig 1828.

Forside: Thorvaldsens hoved en face.

Omskrift: ALBERTVS THORVALDSEN.

På halsafsnit: GOETZE F.

Bagside: Som nr. 2.

Materiale og mål: Sølv og bronze, 44 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Kungliga Myntkabinettet i Stockholm har i 1945 erhvervet stenmodellen til denne medalje. Den er 36 mm i diameter og af fedtsten (steatit) (Inv. 23472). Sådanne modeller er ikke almindelige i 1800-tallet, men forekommer dog.¹⁴

Litteratur: Müller, nr. 3 og 4, Bergsøe, nr. 1100, L.E.B., nr. 16981, NNUM 1970 nr. 9, nr. 12.

4. 1832.

Forside: Thorvaldsens hoved til venstre.

Omskrift: THORVALDSEN SCVLPTOR.

Under halsafsnit: G. GALEAZZI F.

Bagside: Thorvaldsens relief: Minerva begaver det af Prometheus dannede menneske med sjælen (symboliseret ved en sommerfugl).

Omskrift: PROMETHEVS.

I afsnit: MDCCCXXXII.

Materiale og mål: Bronze (et eksemplar forgyldt), 54 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Medaljen er udført i 1832 af den italienske medaljør Gaspare Galeazzi. Kendskabet til Galeazzis liv er ringe; dog vides det, at han er født i Vigevano, at han virkede som medaljør i Torino, og at han udstillede i Rom 1833. Thorvaldsen var i 1826 blevet udnævnt til medlem af akademiet i Torino. I 1831 modtog han en gave i form af en gulddåse med C.T. (Civitas Torinensis) i brillanter fra byen, som tak for den vejledning og interesse han havde vist nogle af Torinos unge kunstnere under deres ophold i Rom.

Thorvaldsens samling rummer en række medaljer af Galeazzi (Müller, nr. 18 samt 62-68). Blandt disse er en portrætmedalje af den italienske digter Vittorio Alfieri, af hvem Thorvaldsen muligvis har udført en buste.¹⁵

Relieffet, som Galeazzi har brugt som forbillede, Minerva og Prometheus, udførte Thorvaldsen i 1808. Det var blevet bestilt til Christiansborg Slot og blev i 1825 sat op på slottets facade i marmor. Originalmodellen findes i Thorvaldsens Museum (A 319).

Af Nationalmuseets Møntsamlings gaveprotokol nr. 63 (år 1839) fremgår det, at samlingens eksemplar af denne medalje er foræret af »Hr. Conferentsraad Thorvaldsen«.

Litteratur: Müller, nr. 6-7, Bergsøe, nr. 1231, L.E.B., nr. 16973, NNUM 1970 nr. 9, nr. 2.

5. Uden år.

Samme medalje som nr. 4, men med omskriften: THORVVALDSEN
SCVLPTOR:

Bagsidens indskrift PROMETHEVS er med lidt større typer og i afsnittet intet årstal.

M.S. – Frb.

En medalje med årstal 1837 skulle ifølge Bergsøe også findes. Dette må være en misforståelse. Der kendes ingen eksemplarer i Th.M., M.S., Frb. eller Odense Bys Museer.

Litteratur: Bergsøe, nr. 1093 og 1094, L.E.B., nr. 16974, NNUM 1970 nr. 9, nr. 3 og 5.

6. 1827.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre.

Omskrift: ALBERTVS THORWALDSEN.

Under halsafsnit: C. VOIGT.

Bagside: Thorvaldsens relief: Amor og Erato.

Omskrift: ERATO.

I afsnit: MDCCCXXXVII.

Materiale og mål: Sølv og bronze, 45 mm.

Gengivet på omslag i forstørrelse.

Th.M. – M.S. – Frb.

Medaljen er udført 1837 af den tyske medaljør Carl Friederich Voigt (1800-1874).

Voigt er født i Berlin og uddannet i Tyskland. 1825-26 opholdt han sig i London, hvor han arbejdede under den berømte billedhugger og medaljør, Benedetto Pistrucci. Efter at have besøgt Paris, tog han til Rom, hvor han tilbragte tiden fra 1826-30. Han giftede sig i 1830 med den italienske miniaturemaler Maria Teresa Fioroni, sandsynligvis en søster til maleren Luigi Fioroni. Efter at være overgået til katolicismen i 1834 besøgte han atter Rom i 1836-37, og i 1853 bosatte han sig her. Han døde i Triest i 1874, da han var på vej til Tyskland på et besøg. Portrætmedaljonen, kat.nr. 11, er antagelig forlæg for forsiden. For-

lægget til bagsiden, relieffet Amor og Erato, modellerede Thorvaldsen i 1830. Det var tænkt som udsmykning til fodstykket på statuen af Lord Byron. Relieffet blev senere udført flere gange i marmor (eksemplar i Thorvaldsens Museum A 343), men aldrig til den oprindelige bestemmelse. Straks efter at Thorvaldsen havde fuldført det i 1830, udførte han et andet til Byron statuen, nemlig Poesiens genius. I Thorvaldsens Museum findes en skiferplade med model i blegrødt voks til medaljebagsiden med Amor og Erato, beskyttet af buet glas (G 266). Ifølge brev af 22. april 1903 fra A. Maurer, antikvitetshandler i München, stammer modellen fra »Kgl. Hof Stempelschneider Professor Carl Voigts Bo«.

Medaljør Voigt fik af Thorvaldsen foræret originalmodellen fra 1818 til den lyrespillende Amor, modelleret til gratiegruppen. Den købtes til Thorvaldsens Museum i 1882 (A 786).¹⁶ Thorvaldsen har haft mange af Voigts medaljer i sin samling (Müller, nr. 22 og 115-130), se også nr. 11.

Litteratur: Müller, nr. 9-10, Bergsøe, nr. 1095, L.E.B., nr. 16975, NNUM nr. 9, 1970, nr. 6.

7. 1838.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre. Herom i bort langs medaljens rand Thorvaldsens Alexanderfrise.

Omskrift: ALBERTVS THORVALDSEN DANVS SCVLPTOR.

Under halsafsnit: C. CHRISTENSEN F.

Bagside: Symbolsk fremstilling af Thorvaldsens værkers hjemkomst til Danmark: Nymfen Galathea¹⁷ overrækker Danmark den lyrespillende Amor. I små felter langs randen 16 af Thorvaldsens arbejder.

Indskrift i afsnit: MDCCCXXXVIII HAFNIAE.

Materiale og mål: Sølv og bronze, 62 mm.

Th.M. – M.S. – Frb.

Medaljen er udført 1838 af den danske medaljør Christen Christensen (1806-45). Efter at være uddannet som billedhugger på Akademiet specialiserede han sig under Prins Christian Frederiks beskyttelse som medaljør. Han udførte C.F.Hansen medaljen, som fra 1832 har været Akademiets ærespris for unge arkitekter. 1831-34 opholdt han sig i udlandet. Han rejste over Berlin, Dresden og München til Rom, hvor han færdedes i kredsen omkring Thorvaldsen. Ifølge »Mit Livs Eventyr« var det Christensen, som i Rom introducerede den nyankomne H.C.Andersen hos Thorvaldsen.¹⁸ 1834 vendte han over Paris hjem til København og blev det følgende år agreeret ved Akademiet. Som medlemsstykke stillede Akademiet ham den opgave at udføre en medalje i anledning af tilsendelsen af Thorvaldsens værker. I 1837 bestemtes det, at medaljen skulle overrækkes Thorvaldsen ved hans hjemkomst samt tildeles kunstnere for »de heldigste Arbejder, der aarligen offentlig udstilles i Akademiet«.¹⁹ Ved et møde i Kunstakademiet 19.september 1838, hvor der var modtagelsesfest for Thorvaldsen, præsenterede man nogle foreløbige tagne aftryk af stemplerne. Der indtraf imidlertid flere alvorlige uheld med disse stempler, så de ikke kunne anvendes. De kendte eksemplarer af medaljen er prægede med forbrændte stempler og fremtræder skjoldede og matte. Christensen kopierede i øvrigt talrige af Thorvaldsens værker som forlæg for Den kgl.Porcelainsfabriks biscuitfigurer.²⁰ Alexanderfrisen, der fremstiller Alexander den Stores triumfindtog i Babylon, modelleredes 1812 af Thorvaldsen i Rom i anledning af Napoleons forventede besøg, og originalmodellen opsattes i Palazzo Quirinale.

Litteratur: Bergsøe, nr.1486 (se også 1096), L.E.B., nr.16977, Thiele IV, s.21, NNUM 1970 nr.9, nr.7.

Kat. 8

8. 1838.

Forside: Som nr. 7, men portrættet en smule større, håret lidt kraftigere.

Bagside: Som nr. 7, men på bølgekammen: c.c.

Materiale og mål: Guld og sølv, 61 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Denne udgave af medaljen med vellykkede stempler blev færdig i 1842, og dette år fik Thorvaldsen da først det planlagte guldeksemp-lar.²¹ Det er denne udgave af medaljen, som Kunstakademiet benytter som prismedalje. Maleren Martinus Rørbye (1803-1848) var den første, der fik medaljen tilkendt i 1838, men han måtte vente på den indtil dette eksemplar forelå. Den kaldtes indtil 1866 »Udstillingsme-

daillen«, derefter »Den Thorvaldsenske Udstillings-Medaille« og fra 1923 »Thorvaldsens Medaille«. Møntsamlingen har to eksemplarer med indgraverede navne, det ene tildelt Ole Haslund 1887, det andet Carl Thomsen 1888.

Litteratur: Müller, nr.13-14. Bergsøe, nr.1096. L.E.B., nr.16976. NNUM 1970 nr.9, nr.8.

9. 1838.

Forside: Thorvaldsens brystbillede til venstre, trekvart profil.

Indskrift: A. THORWALDSEN.

I afsnit: NAT. D. IX M. NOV. MDCCLXX.

Bagside: Thorvaldsens statuegruppe: De tre Gratier med den lyrespillende Amor.

Omskrift: CHARITES REDVXIT ORBI TERRARVM.

I afsnit: F. KÖNIG FEC. MDCCCXXXVIII.

Materiale og mål: Sølv og bronze, 39 mm.

Th.M. – M.S. – Frb.

Medaljen er udført 1838 af den tyske medaljør Friedrich Anton König (1794-1844). Af denne findes tre medaljer i Th.M.'s samling (Müller, nr.94-96). Som ung assisterede han sin far, Anton Friedrich König, ved Mønten i Berlin, og fra 1824 var han ansat som gravør ved den kgl. Mønt i Dresden. Han udførte ofte arbejder for Loos' Medaille-Anstalt i Berlin.

De tre Gratier skabte Thorvaldsen i Rom i årene 1817-19. Original-model (A29), marmoreksemplar (A894) og skitse (A30) i Th.M.

Litteratur: Müller, nr.11-12. Bergsøe, nr.1097. L.E.B., nr.16978. NNUM 1970 nr.9, nr.9.

10. 1849.

Forside: Thorvaldsen støttende sig til Håbet.

Omskrift: ALBERTVS THORVALDSEN DANVS SCVLPTOR. NAT: XIX NOVR :
MDCCLXX. DENAT: XXIV MART : MDCCCXLIV.

Bagside: Firspand (quadriga) styret af kvinde imod hvilken sejrsgudinden Nike svæver med en krans.

Langs randen fornedet: H. Conradsen.

Materiale og mål: Sølv og bronze, 59 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Medaljen er ikke dateret (bærer kun Thorvaldsens årstal), men vides udført 1849 i Rom til erindring om hans død. Den er udført af den danske medaljør Harald Conradsen (1817-1905). Han uddannede sig til billedhugger på Akademiet og beskæftigede sig samtidig med medaljekunsten. Christen Christensen, F.C. Krohn og Harald Conradsen regnes for de bedste danske medaljører i det 19. århundrede. Medaljens forside viser Thorvaldsens selvportrætstatue, som han modellerede på Nysø 1839, og som huggedes i marmor af H.W. Bissen (A771). Originalmodellen står på Nysø, Thorvaldsen har selv skænket den til Baronesse Stampe.²²

Bergsøe har den fejlagtige oplysning, at fremstillingen af Thorvaldsen er hentet fra Horace Vernets maleri, og denne fejl er mærkværdigvis gentaget i Dansk Biografisk Leksikon (Otto Andrup). Også Bergsøes forklaring på bagsiden må være forkert. Det er ikke sejrsgudinden, der styrer væddeløbsvognen. Nike (Victoria) har altid vinger og er derfor den svævende figur. Kvinden i vognen kan vel bedst opfattes som Thorvaldsens muse. Forlægget for kompositionen er de berømte Syracus-tetradrachmer med kildenymfen Arethusa og quadriga. Flere eksemplarer af denne mønttype findes i Thorvald-

Kat. 10

sens samling.²³ Thorvaldsen havde selv haft planer om at udføre en quadriga. Først havde han tænkt sig en Victoria som vognstyrer (A48), men to bevarede skitser viser, at han ændrede idé og ville anbringe kunstens muse i vognen med en vinget genie som vognstyrer (A49-50). Af et brev til Prins Christian Frederik 1826 fremgår det, at Thorvaldsen tænkte sig at udføre et bronceeksemplar på egen bekostning. Den quadriga, som Bissen udførte til museets tag på Christian VIII's opfordring, er efter Thorvaldsens første tanke og har en Victoria som vognstyrer.²⁴

I håndkataloget over Thorvaldsens Museum (1959, s.132) findes under nr.32-33-34 følgende oplysninger:

»32. Chr.Christensen. Thorvaldsen stående, lænet til statuen af Håbet. Efter Thorvaldsens selvportrætstatue. 1845. Medaillon. Model til en medaille, bestemt til at præges i anledning af Thorvaldsens død.

33-34. Victoria på sin kvadriga. To medailloner, betegnet henholdsvis »D.V. Januar« og »Juli 1845«. Udkast til forannævnte medaille. Den færdige medaille skyldes H. Conradsen«.

Heraf kunne man slutte, at det var Christensen, der havde udført modellerne, og Conradsen der efter disse havde fremstillet stemplerne. Et sådant forhold omtales dog ikke i litteraturen om disse to kunstneres medaljer (Bergsøe, Weilbach), faktisk nævnes Christensens modeller slet ikke her. I Th. Steins artikel fra 1894 om Christen Christensen²⁵ finder vi imidlertid følgende: »I sit sidste Leveaar syslede Christensen med Modellerne til en Medaille i Anledning af Thorvaldsens Død. Paa Aversen var forlangt en Gjengivelse af Statuen: Thorvaldsen støttende sig til Haabet, og paa Reversen: Victoria, der standser sit Firspand, medens en Genius sætter Krandsen paa hendes Hoved. Endnu engang skulde hans Kunst forherlige den Kunster, han beundrede frem for Nogen; men han havde ikke Selvsikkerhed nok til kun at følge sin egen Villie, og Høyens Indblanding virkede konfunderende paa Arbejdet, der dog endeligt blev færdigt i Model, som vi kunne se det i Thorvaldsens Museum. Stemplerne naaede han dog ikke at faa begyndt paa; hans Livskraft var brudt, og den smukke Medaille, med samme Fremstillinger, der senere blev udført, er et selvstændigt Arbejde af Harald Conradsen under hans Ophold i Rom«. Sammenligner man nu Christensens modeller med Conradsens færdige medalje, ser man straks, at der er store forskelle, ikke så meget for forsiden som for de to bagsiders vedkommende. I Thorvaldsens Museums accessionsprotokol er Christensens modeller inventariserede med numrene G 131-132-133 og beskrives som følger:

G 131, forside 0.59 m

»Paa en rund Plint staar Thorvaldsen med Hammeren i sin højre

Haand, den venstre Arm støtter han paa Hovedet af sin Statue af Haabet, i Haanden holder han en Mejsel, alt som paa hans Selvportrætsstatue.«

G 132, bagside 0,475 m

»Victoria staar paa Vognen i Løbestilling paa højre Ben, med venstre Haand holder hun Tømmerne, i højre svinger hun en Krans.«

G 133, bagside 0,485 m

»Victoria staar paa Vognen hvilende paa begge Ben, hun bøjer lidt i Knæene som for at holde igen, alt medens hun med begge Hænder trækker i Tømmerne. En lille vinget Genius kommer flyvende mod hende over Hestene med en Krans i de fremstrakte Arme.«

Der er ingen tvivl om, at Christensen har anbragt Victoria i Vognen, medens dette altså er mere tvivlsomt for Conradsens fremstilling. Trods den ret bundne opgave er løsningerne i det hele taget meget forskellige. Detaljer som f.eks. anbringelsen af de mange hesteben er stærkt afvigende.

Om hensigten med denne medalje kan man læse i L. Müllers katalog »... bestemt til at præges i Anledning af Thorvaldsens Museums Opførelse«. ²⁶

Litteratur: Bergsøe, nr.1098. L.E.B., nr.16979. NNUM 1970 nr.9, nr.10.

Ensidede medaljer, plaquetter og jetons med Thorvaldsens portræt

11. 1830.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre.

Omskrift: A. THORWALDSEN BILDHAUER.

Under halsafsnit: C. VOIGT 1830.

Materiale og mål: Bronze, 87 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Portrættet er det samme som på medaljen, kat. nr. 6, og må betragtes som forlæg for denne, men er ikke modellen. Omskrifterne er afvigende, og medaljonen kendes i flere eksemplarer.

Litteratur: Bergsøe, nr. 1101. L.E.B., nr. 16972. NNUM 1970 nr. 9, nr. 13.

12. 1842.

Forside: Thorvaldsens hoved til venstre.

Omskrift: ALBERTO THORWALDSEN.

Under halsafsnit: B. ZACCAGNINI FECE COL METODO DI SUA INVENZIONE
ROMA MDCCCXXXII.

Materiale og mål: Kobber, 72 mm.

M. S.

Bonfiglio Zaccagnini var pavelig møntgravør i 1850'erne. Indskriftens oplysning om hans metode må hentyde til den galvanoplastiske udførelse af stykket, omend Zaccagnini ikke i almindelighed regnes blandt galvanoplastikkens opfindere.

Zaccagnini gav sig også af med at skære i konkylie, og på Thorvaldsens Museum findes en række afstøbninger i gips efter disse skæringer. Det drejer sig om reliefserien med Amor med symboler for de fire elementer (G 305-08) samt et portræt af Thorvaldsen, der dog ikke har lighed med medaljen (G 309 og G 142). I Müllers katalog, afsnittet over Nyere Skulpturer, omtales som nr. 45 en glasmedaljon efter konkylieskæringen; den er i negativ.

13. Uden år.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre.

Omskrift: ALBERTO THORVALDSEN. SCVLTV.

Under halsafsnit: CAMILETTI.

Materiale og mål: Bronze, 75 mm.

Privateje.

Om Camiletti, der har signeret denne medalje, har det ikke været muligt at finde oplysninger. Et eksemplar var på V. Ragoczys auktion 1961.²⁷ Det befinder sig stadig i privateje.

Litteratur: Bergsøe, nr. 1102. NNUM 1970 nr. 9, nr. 15.

14. Uden år.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre.

Omskrift: THORWALDSEN.

På halsafsnit: Müller f. (graveret).

Bagsiden: Albert Thorwaldsen, Bildhauer, geb. am 9^e Novbr. 1770 (indgraveret).

Materiale og mål: Bronze, 98 mm.

M.S.

Portrættet er udført med Voigts medaljon som forbillede af Müller, der iflg. Bergsøe arbejdede i Berlin. Det sjældne stykke omtales af Bergsøe som støbt i jern, men M.S.'s eksemplar, der ligesom nr. 11 stammer fra Ernst's samling, er i bronze. Den er i sin tid købt hos Grabow i Berlin.²⁸ En støbt kopi med ændret omskrift: Albert Thorwaldsen er i privateje.

Litteratur: Bergsøe, nr. 1232. NNUM 1970 nr. 9, nr. 16.

15. Uden år.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre.

Halsafsnit: s.s.w.f.

Materiale og mål: Kobber, højde: 93 mm, bredde: 81 mm.

Th.M. – M.S.

Stykket er udført af billedhuggeren Søren Seidelin Winther (1810-47), der også udførte et portrætrelief i elfenben af Thorvaldsen (G257). Søren Seidelin Winther blev, efter at have afsluttet uddannelsen som kunstdrejer, optaget på Akademiet i København. I 1842 rejste han over Tyskland til Rom, hvor han arbejdede på E. Brauns galvanoplastiske anstalt. Han forblev i Rom til sin død.

Litteratur: NNUM 1970 nr. 9, nr. 17.

16. Uden år.

Forside: Thorvaldsens hoved til venstre.

Indskrift: THORVALDSEN (under portrættet). *1770 †1844 (i hjørnerne over portrættet).

Under halsafsnit: M & W ST.

Materiale og mål: Sølv og bronze, højde: 50 mm, bredde: 38 mm.

Th.M. – M.S. – Frb.

Signaturen står for Mayer og Wilhelms prægeanstalt i Stuttgart (grundlagt 1860). Ifølge indførsel i Thorvaldsens Museums accessionsprotokol tilhører den en serie med berømte mænd udgivet 1918. I L.E.Bruuns samling findes desuden et broncestykke med en størrelse på 87×66 mm, der i kataloget betegnes som modellen til plaquetten. En »plaquette« er betegnelsen for en firkantet, som oftest ensidet medalje.

Litteratur: L.E.B., nr. 16983 og 16984. NNUM 1970 nr. 9, nr. 18.

17. Uden år.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre.

Uden omskrift.

Materiale og mål: Sølv, 25 mm.

M.S. – Frb.

Jeton. Formindsket gengivelse af Voigts Thorvaldsen-portræt, se kat.nr.6. Udført af den norske medaljør Ivar Throndsen (1853-1932). Han virkede efter sin læretid i Kristiania som gravør samme sted. Et stipendium satte ham i stand til at rejse til København, hvor

han arbejdede hos hofjuveler Michelsen fra 1877-78, inden han tog videre til Paris og Berlin. Fra 1880 var han gravør i Kongsberg. Støren og Holst²⁹ har ingen omtale af stykket. Stemplet findes i Universitetets Myntkabinett, Oslo. Nypræg lavet på Kongsberg 1964.³⁰ En »jeton« er betegnelsen for en medalje i lille format eller en spillemønt.

Litteratur: NNUM 1970 nr.9, nr.19.

18. Uden år.

Forside: Thorvaldsens hoved til højre (ungdomsbillede).

Omskrift: ALBERTO THORWALDSEN BØRNEHJÆLPDAGEN 1926.

Under halsafsnit: S.L.

Materiale og mål: Forsølvet kobber, 26 mm.

M.S.

Denne lille jeton er lavet af den danske medaljør Sophus Lindahl (1849-1935). Han var fra 1865-71 elev på Kunstakademiet, men uddannede sig samtidig som gravør. Lindahl var en fin håndværker inden for sit felt, hvad der fremgik af hans overmåde store produktion af medaljer, jetons og emblemer.

Litteratur: NNUM 1970 nr.9, nr.20.

Danske medaljer efter Thorvaldsens udkast eller med gengivelser af hans værker

Kat. 19

19. *Chr. VIII's hylkning. 1839.*

Forside: Kongens hoved til højre.

Omskrift: CHRISTIAN DEN OTTENDE AF GUDS NADE KONGE TIL DANMARK.

Under halsafsnit: F. KROHN F.

Bagside: Det knælende Danmark med armene hævet til bøn samt rigets skjold og scepter efter Thorvaldsens udkast.

Omskrift: GUD VELSIGNE KONGEN.

I afsnit: 3 DECEMBER 1839. THORVALDSEN INV.

Materiale og mål: Sølv, 44 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Christian VIII's hyldningsmedalje gav anledning til en del diskussion mellem Kongen, Kunstakademiet og forskellige andre. Kongen havde personligt udtrykt ønske om, at Danmark skulle fremstilles knælende, idet han fandt, at det bedst udtrykte idéen: Danmark beder for Kongen; men man foreholdt ham, at dette var uklassisk. Kongen valgte da at henvende sig til Thorvaldsen og bede ham afgøre sagen ved at udføre en model til medaljen. Thorvaldsen rettede sig efter Kongens ønske og lavede en skitse af det knælende Danmark, som medaljør F.C. Krohn (1806-83) omsatte til en medalje.³¹ Originalmodellen til »Danmark beder for Kongen« blev udført i København i 1839 (A550).

F.C. Krohn var fra 1841-73 medaljør ved Den kgl. Mønt i København. Litteratur: Müller, nr.23. Bergsøe, nr.167. NNUM dec. 1972, s.233. Thiele IV, s.110-112.

20. *Christian VIII's og Caroline Amalies sølvbryllup 22.maj 1840.*

Forside: Dobbeltportræt til højre af kongeparret.

Omskrift: CHRISTIAN VIII, CAROLINE AMALIE AF GUDS NAADE KONGE OG DRONNING TIL DANMARK.

Under halsafsnit: C.CHRISTENSEN.

Bagside: Amor sammenknytter Hymens fakler, efter Thorvaldsens relief.

Omskrift: VI NÆREDE FLAMMEN FORYNGEDE KRANDSEN.

På afsnitslinien: THORVALDSEN INV. F.KROHN FEC.

I afsnit: 22 MAJ 1815 22 MAJ 1840.

Materiale og mål: Sølv, 48 mm.

Th.M. – M.S. – Frb.

Kat. 20

Dobbeltportrættet er udført af medaljør C. Christensen. Relieffet med Amor, der med et rosenbånd sammenknytter Hymens fakler, er modelleret af Thorvaldsen i København i 1840 specielt til medaljen, og omsat hertil af F.C. Krohn. Originalmodellen på Th.M. (A 453).³²
Litteratur: Bergsøe, nr. 168. NNUM 1970 nr. 9 s. 195.

21. *Kongeparrets salving 28. juni 1840.*

Forside: Kongeparrets dobbeltportræt som på sølvbryllupsmedaljen (kat. nr. 20).

Omskrift: Som kat. nr. 20.

Under halsafsnit: C. CHRISTENSEN F.

Bagside: Kronregalierne efter Thorvaldsens skitse: Kongekronen, korslagt scepter og sværd.

Omskrift: GUD OG FÆDRELANDET.

Langs rand forneden: SALVEDE XXVIII JUNII MDCCCXL.

Materiale og mål: Sølv, 48 mm og 28 mm.

M.S. – Frb.

Bagsiden til denne medalje har medaljør C. Christensen udført efter Thorvaldsens skitse i medaljonform (A711). Medaljen uddeltes ved kroningstaflet til de indbudte, den lille udgave til lavere hoffunktionærer.

Litteratur: Bergsøe, nr. 170 og 171. NNUM 1970, s. 195.

Kat. 22

22. *Kronprins Frederik og Prinsesse Mariane Caroline Charlotte af Mecklenburg-Strelitz' bryllup 10. juni 1841.*

Forside: Dobbeltportræt til højre af prinseparret.

Omskrift: FREDERICUS REGNI DANICI HERES CAROLINA PRINC: MEGALOPOLIT.

Langs randen forned: CHR. CHRISTENSEN FC.

Bagside: Svævende Amor med bue og Hymen, der tænder brudedefaklen, efter Thorvaldsens relief.

Omskrift: HIC DUCIBUS JUNCTI.

Langs randen forned: D. X. JUN. A. MDCCCXLI. THORVALDSEN INV. KROHN FEC.

Materiale og mål: Sølv, 44 mm.

Th. M. – M. S. – Frb.

Dobbeltportrættet er udført af medaljør Christen Christensen. Thorvaldsens relief, Amor og Hymen, er modelleret på Nysø 1840. Originalmodellen i Th.M. (A452), marmoreksemplar (A451). Thorvaldsen havde udført en tegning med dette motiv og foræret den til H.C.Andersen. Senere lånte han tegningen og udførte med den som grundlag relieffet.³³ Relieffet er omsat til medaljen af F.C.Krohn. Litteratur: Müller, nr.25. Bergsøe, nr.172.

23. *Ingenio et Arti. Medalje for fortjente videnskabsmænd og kunstnere. Uden år, 1841.*

Forside: Christian VIII's hoved til højre.

Omskrift: CHRISTIANVS VIII REX DANIÆ.

Under halsafsnit: CHRISTENSEN F.

Bagsiden: Stående, vinget genius med tændt fakkelt, ved hans fødder bogruller i kurv og lyre. Efter Thorvaldsens relief.

Omskrift: INGENIO ET ARTI.

Materiale og mål: Sølv, 37 mm.

Th.M. – M.S. – Frb.

Kat. 23

Medaljen er udført af medaljør C.Christensen. Thorvaldsen udførte relieffet Lysets genius i medaljonform på Nysø i 1841 specielt med henblik på medaljen. Originalmodellen i Th.M. (A519).³⁴

Litteratur: Müller, nr.24. Bergsøe, nr.189.

24. *Johannes døber Christus. Uden år, antagelig 1857.*

Forside: Johannes døber Christus, efter Thorvaldsens relief.

Uden omskrift.

I afsnitsranden: THORVALDSEN INV. W. CHRISTESENS PRÆGEANSTALT.
SCHMAHLFELD.

Materiale og mål: Blyafslag, 38 mm.

Frb.

Denne medalje er et udkast til afløsning af de religiøse medaljer, der udførtes i Loos' Medaille-Anstalt i Berlin, den kendes kun i prøveafslag.

V.Christesen (1822-99) var sølvvarefabrikant, F.Schmahlfeld (1829-1907) medaljør. Bergsøe opgiver ikke noget om, hvor eksemplarer befinder sig, men der er eet stykke i L.E.Bruuns samling, nu Frb. Originalmodellen til Christus døbes af Johannes fra 1842 er på Th.M. (A573).

Litteratur: Bergsøe, nr.288. L.E.B., nr.16337.

Udenlandske medaljer med gengivelser af Thorvaldsens værker

25. *Schweizerløven. 1821.*

Forside: Schweizerløven i klippegrotten.

Indskrift foroven: INVICTIS.

Indskrift forneden: DIE X AUGUSTI MDCCXCII.

Indskrift langs randen: I. ABERLI INC.

Indskrift lige under løven: t.v.: THORWALDSEN t.h.: AHORN SCULP.
1819-21.

Bagside indskrift: PER VITAM FORTES SUB INIQUA MORTE FIDELES.

Materiale og mål: Bronze, 50 mm.

M.S.

Medaljøren Johann Aberli (1774-1851) var schweizer og udførte en medalje for Luzern, da løven var færdighugget 1821.³⁵ Løven, der er et monument over de schweizere, der faldt 1792 under forsvaret af Tuilerierne, er hugget i en klippevæg af Lucas Ahorn fra Konstanz i årene 1819-21 efter Thorvaldsens model. Afstøbning i Th.M. (A119). På rejsen til Danmark 1819 inspicerede Thorvaldsen selv arbejdet,³⁶ men der gik mange år, før han fik lejlighed til at se det færdige monument.

26. *Kardinal Ercole Consalvi. 1824.*

Forside: Kardinalens brystbillede til højre.

Omskrift: HERCVLES CONSALVI S.R.E. DIACONVS CARDINALIS.

Under armafsnit: G.CERBARA F.

Bagside: VIRO IMMORTALI DE RELIG · PATR · PRINC · OPTIME MERITO
INGENIO FIDE CONSTANTIA OMNIBVS DOMI FORISQVE CARISSIMO AMICI D ·
D · ROMÆ MDCCCXXIII.

Materiale og mål: Bronze, 53 mm.

Th.M. – M.S.

Giuseppe Cerbara (d.1856) var møntgravør ved den pavelige Mønt i Rom. Se også nr.27.

Litteratur: Müller, nr.40.

27. *Kardinal Ercole Consalvi. 1824.*

Forside: Kardinalens brystbillede til venstre.

Omskrift: HERCVLES CONSALVI S.R.E. CARD. DIAC.

Under armafsnit: G.GIROMETTI. F.

Bagside: Hjelmklædt Athene, stående, støttende sig til lanse, omgivet af symboler.

Omskrift: QVO FAS ET GLORIA DVCVNT.

I afsnit: DE AMICOR · SENTENTIA ROMAE MDCCCXXIV G · G ·

Materiale og mål: Bronze, 54 mm.

Th.M. – M.S.

Giuseppe Girometti (1780-1851) var medaljør ved den pavelige Mønt i Rom og tillige gemmeskærer.

Kardinal Ercole Consalvi (1757-1824) var en af pavestolens mest fremragende politikere. Han opfordrede personligt i 1823 Thorvald-

sen til at udføre Pave Pius VII's gravmonument i Peterskirken og skænkede mange penge til dets udførelse.³⁷

Thorvaldsen vides at have taget en dødsmaske af Consalvi og benyttet den som forlæg for en buste. Et marmoreksemplar af denne buste findes på kardinalens gravmæle i Pantheon i Rom. Originalmodellen i Th. M. (A 271).

De to medaljer (nr. 26 og 27) findes i Thorvaldsens samling med følgende note under Müller nr. 40: »Denne Medaille saavel som Nr. 71 blev præget til Minde om Cardinal Consalvi ifølge den samme europæiske Subscription, hvilken hans Buste og Reliefet til hans Grav af Thorvaldsen skyldes«. Medaljerne er ikke optaget i gruppen »Med Afbildninger af Thorvaldsens Værker«, så Müller har ikke set en direkte sammenhæng. Iflg. Thorvaldsen-biografien af J. M. Thiele var Giromettis medalje blandt Thorvaldsens forlæg ved udarbejdelsen af busten. Else Kai Sass har imidlertid citeret brev til P. O. Brøndsted fra Baron F. von Reden, Rom 22. april 1824, af hvilket det fremgår, at både Cerbaras og Giromettis medaljer er udført med Thorvaldsens buste af Consalvi som forlæg.³⁸

Litteratur: Müller, nr. 71.

28. *Andrea Appiani. 1826.*

Forside: Portræt til venstre.

Omskrift: ANDREA APPIANI.

Langs randen forneden: L. MANFREDINI F.

Bagside: Thorvaldsens monument for Appiani med indskrift: MONVM• ERETTO.

Omskrift: MILANESE.PITTORE.CELEBERRIMO.N. L'. A. MDCCLIV. M. L'. A. MDCCCXVII.

I afsnit forneden: L'. A. MDCCCXXVI.

Kat. 28

Forneden på monumentet: L.M.F.

Materiale og mål: Guld, sølv og bronze, 42 mm.

Th.M. – M.S.

Medaljen er udført af Luigi Manfredini (1771-1840), medaljør i Milano og professor ved kunstakademiet samme sted. Kunstneren Appiani – som iøvrigt har leveret tegninger til en del af Manfredinis medaljer – levede fra 1754-1818.

Medaljens forside gengiver Thorvaldsens medaljonportræt foroven på monumentet. Originalmodellen, der formodes udført 1821, findes i Th.M. (A629). Relieffet: Gratiernerne lytter til Amors sang, findes i Th.M. i marmor (A601) og som gipsafstøbning (A602).³⁹ Monumentet findes i Brera-museet i Milano. Som forlæg for portrættet kan tænkes det voksrelief af Gaetano Monti fra 1806, der nu er i Th.M. (Müller, s. 137 nr. 18).

Medaljen må opfattes som en hædersbevisning til Thorvaldsen fra den komité, der havde bestilt monumentet. Den overrakte Thorvaldsen til erindring i 1826 i guld, sølv og bronze. I Thorvaldsens samling findes to andre medaljer af Manfredini (Müller nr. 100 og 101).

Litteratur: Müller, nr. 15-17. Sass II, s. 79.

29. *Pave Gregor XVI. 1834.*

Forside: Portræt af Pave Gregor XVI.

Omskrift: GREGORIVS·XVI·PONT·MAX·AN·IV.

Under armafsnit: CERBARA. IOSEPH.F.

Bagside: SKT. LUKAS BÅRET AF DEN VINGEDE OKSE, EFTER THORVALDSENS RELIEF.

Omskrift: INSIGN·ET·PONTIF·ACADEMIA·ROMANA·ARTIF·A·DIVO·LVCA MERENTIBVS.

Materiale og mål: Sølv, 43 mm.

Th. M.

Portrætsiden med Gregor XVI, pave fra 1831 til 1846, er udført af Giuseppe Cerbara, pavelig møntgravør i de første årtier af 1800-tallet. Et sølvekseemplar af denne medalje er i Thorvaldsens samling. Relieffet er udført af Thorvaldsen til San Luca Akademiet i Rom (se nr. 30).

Litteratur: Müller, nr. 19.

30. *San Luca Akademiet i Rom, prismedalje. 1836.*

Forside: Skt. Lukas, båret af den vingede okse.

Omskrift: INSIGN·ET·PONTIF·ACADEMIA·ROMANA·ARTIF·A·DIVO·LVCA MERENTIBVS.

Bagside: ALBERTO THORWALDSEN SCVLPTORI·CELEBERRIMO SODALI·BENE·MERENTI·EX·DECR·ACADEMIÆ MDCCCXXXVI.

Materiale og mål: Guld, unik, 45 mm.

Th. M.

Kat. 30

Medaljen er en prismedalje tilkendt Thorvaldsen af San Luca Akademiet i Rom. 6. marts 1808 blev Thorvaldsen medlem af dette akademi og har som medlemsstykke formentlig indsendt: A Genio Lumen (se nr. 1). I 1836 besluttede San Luca Akademiets bestyrelse at tildele ham en guldmedalje med inskription. I den ledsagende skrivelse nævnes, at akademiets »emblema«, som ses på medaljens ene side, er efter Thorvaldsens udkast ... »nel dritto abbia l'emblema accademico di San Luca, secondo lo stesso di Lei disegno ...«. ⁴⁰ Fornemmere anerkendelse kunne man jo dårligt give en kunstner.

Relieffet med Skt. Lukas båret af oksen er modelleret af Thorvaldsen i 1833. Originalmodellen i Th.M. (A581) og marmoreksempplar (A577).

Litteratur: Müller, nr. 8. Bergsøe, nr. 1092. NNUM 1970 nr. 9, nr. 4.

31. *Johann Gutenberg. 1837.*

Forside: Gutenberg stående, efter Thorvaldsens statue.

I afsnittet: THORWALDSEN INV. ET DIR.

Omskrift: IOANNI GENSFLEISCH DICT. GV TENBERG COLLATIONIBVS TOTIVS EVROPAE SIGN. POS.

Bagside: Gutenberg siddende, arbejdende med sin opfindelse: de bevægelige typer; stående en medhjælper. Efter Thorvaldsens relief på Gutenbergs statue.

Omskrift: INVENTORI ARTIS TYPOGRAPH. IN URBE PATRIA PIA LAETANTE.

På afsnitslinien: H. LORENZ F. ROMAE.

I afsnit: MOGONTIACI M. AVGVST. MDCCCXXXVII EX OFF. MON. G. LOOS.

Materiale og mål: Sølvliggende komposition og bronze, 47 mm.

Th. M. – M. S.

Medaljøreren H. Lorenz (Carl Heinrich Lorenz, 1810-1888) virkede ved flere møntsteder, bl.a. i Altona under treårskrigen. Han og hans søn arbejdede sammen med Loos' Medaille-Anstalt i Berlin, hvilket bl.a. har været tilfældet for denne medaljes vedkommende.

Statuen af Gutenberg til byen Mainz opstilledes i 1837. Modellerne udførtes 1833-34 af H. W. Bissen efter Thorvaldsens anvisning. Originalmodeller i Th. M. (A 114-118).⁴¹ Medaljen er udført i anledning af monumentets indvielse.

Litteratur: Müller, nr. 21.

32. *Johann Gutenberg. 1837.*

Forside: Gutenberg stående – efter Thorvaldsens statue.

Omskrift: MON · IO · GVTEBERGII · P · M · D · XIV · AVG · MDCCCXXXVII ·
MOGVNT · INAVGVR.

Under sokkel: NEUSS F.

Bagsiden, indskrift: ARTEM QVAE GRAECOS LATVIT. LATVITQVE LATINOS,
GERMANI SOLERS EXTVDIT INGENIVM. NVNC QVIDQVID VETERES SAPIVNT,
SAPIVNTQVE RECENTES, NON SIBI, SED POPVLIS OMNIBVS ID SAPIVNT.

Materiale og mål: Bronze, 39 mm.

M. S.

Johann Jacob Neuss (1770-1847/48) var medaljør i Augsburg. Medaljen er, som indskriften antyder, udført i samme anledning som nr.31, til minde om monumentets indvielse.

33. *Maximilian I af Bayerns rytterstatue. 1839.*

Forside: Portræt af Ludwig I til højre.

Omskrift: LUDWIG I KOENIG VON BAYERN.

Under halsafsnit: G.VOIGT.

Bagside: Rytterstatue af Maximilian I, efter Thorvaldsen.

Omskrift: REITERSÄULE MAXIMILIAN'S I CHURFÜRSTEN V. BAYERN.

I afsnit: ERRICHTET V. KÖNIG LUDWIG I 1839.

Randskrift: DREY-EINHALB GULDEN VII E.F.M.

Materiale og mål: Sølv, 38 mm.

Th.M.

Ifølge randskriften er stykket en mindemønt. Om medaljør Voigt se kat.nr.6 og 11.

Rytterstatuen af Maximilian I (1598-1651) blev modelleret 1833-35 og opstillet i München 1839 på Wittelsbacherplatz (afstøbning i Th.M. A128). I 1818 havde Thorvaldsen modelleret en portrætbuste af Ludwig I (originalmodel A233, marmor A232). Rytterstatuen af Maximilian rejstes på Ludwigs initiativ.⁴²

Litteratur: Müller, nr.22.

34. *George Gordon Byron. Uden år.*

Forside: Portræt til højre.

Omskrift: GEORGIUS BYRON.

Kat. 34

Under halsafsnit: G. GALEAZZI F.

Bagside: Poesiens genius spillende på lyre med foden hvilende på en skibssnabel, efter relief af Thorvaldsen.

Omskrift: AGITANTE CALESCIMVS ILLO.

Materiale og mål: Bronze, 54 mm.

Th. M.

Om medaljøren, Gaspare Galeazzi, se kat.nr. 4 og 5.

Portrættet har medaljøren udført efter Thorvaldsens Byron-buste (marmor A 256), modelleret 1817. Det synes at have særlig lighed med marmoreksemplet i Windsor Castle.⁴³

Originalmodellen til Poesiens genius er i Thorvaldsens Museum (A 134). Den er modelleret 1831 ligesom digterstatuen (originalmodel A 130), nu i Trinity College, Cambridge, i marmor.⁴⁴

Litteratur: Müller, nr. 18.

DAGEN

Thorvaldsens relief Dagen (originalmodel A370, marmor A902), som han modellerede 1815 sammen med dets modstykke Natten, er brugt som motiv på en række medaljer.

Den glade og livlige fremstilling af morgenrøden, Aurora, der strør roser over jorden, mens lysets genius støtter sig til hendes skulder og hæver sin fakkel højt i vejret, blev skabt i et øjeblikks lykkelige inspiration og har en friskhed og en ynde, som har gjort relieffet elsket i generationer og ofte kopieret.⁴⁵

Den tyske medaljefabrikant i Berlin, Gottfried Loos (1774-1843)⁴⁶ fandt det velegnet til bryllupsmedaljer, da han opfattede genien som Amor. I et hollandsk medaljeværk udvidedes denne tanke, idet fremstillingen beskrives som bryllupsgudinden Venus flyvende (!) og Amor med tændt bryllupsfakkel.⁴⁷ Loos fremstillede en alment anvendelig udgave af bryllupsmedaljen, hvor Dagen med omskriften »Dem glücklichen Tage« var forsiden, og bagsiden var beregnet til indgravering af navne inden for en krans. Hvor mange, der benyttede sig af dette, har man selvsagt intet overblik over. Nogle bestilte dog navne og årstal prægede, som det vil ses af dette katalog over de stykker, det har været muligt at finde i litteraturen. Medaljen benyttedes både i anledning af bryllupper, sølv- og guldbryllupper.

35. *Bryllupsmedalje. Uden år.*

Forside: Dagen, efter Thorvaldsens relief.

Omskrift: DEM GLÜCKLICHEN TAGE.

Langs randen: G. LOOS DIR. GUBE FEC.

Bagside: En krans af egeløv og roser. Pladsen inden for denne er beregnet til indgravering.

Medaljen er optaget i Loos' salgskatalog fra 1830. Den er formentlig

snarest udført 1825, samtidig med følgende medalje, nr.36. Det er dog ikke samme stempel, der er anvendt af Dagen, uendeligt små forskelle kan iagttages, især ved roserne.

Litteratur: Loos II, s. 13, nr. 17.

36. *Prinsesse Louise af Preussen og Prins Frederik af Nederlandenes bryllup. 1825.*

Forside: Prinseparrets dobbeltportræt til højre.

Omskrift: FRIDERICUS NASSAV. BELG. PRINC. LUDOVICA REGIS BORUSS. FILIA.

Bagside: Dagen, efter Thorvaldsens relief.

Omskrift: FAVSTA DIES AMORI NVPT. AVGVSTOR. CELEBR. D. XXI M. MAII A. MDCCCXXV. G. LOOS DIR. GUBE FEC.

Materiale og mål: Sølv, 42 mm.

Th. M.

Medaljøreren Heinrich Gube (1805-1848) var ansat i Loos' medaljeanstalt til 1830 og blev derefter chefmedaljør i Sankt Petersborg.

Litteratur: Loos I, s. 37, nr. 40.

Kat. 36

37. *Sølvbryllupsmedalje (J.Des Arts). 1830.*

Forside: Som nr.35.

Bagside: Krans af egeløv og roser. T.v. og t.h. små våbenskjold med henholdsvis Genèves og Hamburgs byvåben.

Indskrift: I.DES ARTS VERM M L.H.SILLEM OCTOB. 12 1805 ANDENKEN
STAMMVERWANDTER FREUNDSCHAFT OCTOBER 12 1830.

Jacques des Arts var født i Genève 1778 og slog sig ned i Hamburg.
Død 1833. Hans kone hed Luise Henriette.

Litteratur: Gaedechens I, s.207, og III, nr.2051.

38. *Sølvbryllupsmedalje (J.de la Camp). 1830.*

Forside: Som nr.35.

Bagside: Krans af egeløv og roser.

Indskrift: ZUR ERINNERUNG DER 25 JÄHR. HOCHZ.FEIR VON IOACH. LOR.
DE LA CAMP UND MARIA CORNELIA GEB. PEHMÖLLER D.15 NOV. 1830.

Materiale og mål: Bronze, 41 mm.

M.S.

Joachim Lorenz de la Camp (1781-?) var købmand i Hamburg.

38b: En variant af denne medalje har langs randen på forsiden en bort af hjerteformede ornamenter.

Litteratur: Gaedechens I, s.208, og III nr.2052, nr.2053 (38b). Bergsøe, nr.1530.

39. *Guldbryllupsmedalje (F.J.L.Meyer). 1835.*

Forside: Som nr.35.

Bagside: Krans af egeløv og roser.

Indskrift: Foroven: Sammenslynget M og B.

Herunder: GOETTINGEN 12 APRIL 1785 HAMBURG 12 APRIL 1835.

Friedrich Lorenz Johann Meyer (1760-1844), fra Hamburg, bl.a. medlem af Hamburgs Domkapitel og forfatter. Hans hustru hed Sophia Amalia Friederika Böhmer (d.1840). Også denne medalje kendes med forsidevariant som kat.nr.38b.

Litteratur: Gaedechens I, s.212-13, og III nr.2062.

40. *Sølvbryllupsmedalje (J.Patzig). 1835.*

Forside: Som nr.35.

Bagside: Krans af egeløv og roser.

Indskrift: HERRN IOH. PATZIG UND DER FRAU AUGUSTE GEB. FUCHS
WINDEN FREUNDSCH. U. LIEBE AM TAGE IHRER SILBERN. HOCHZEIT 14.
APRIL 1835 DIESEN NIE WELKENDEN KRANZ.

Materiale og mål: Bronze, 41 mm.

Th.M.

Litteratur: Müller, nr.20.

41. *Sølvbryllupsmedalje (J.A.Waitz). 1835.*

Forside: Som nr.35.

Bagside: Krans af egeløv og roser, forneden våbenskjold med hjelm
og forsiringer, t.v. og t.h. byvåben for Flensborg og Altona.

Indskrift: I.A.WAITZ VERM. M. I.M.S. NEYLS 28 MAERZ 1810.

Omskrift: ANDENKEN TREUER FREUNDSCHAFT 28 MAERZ 1835.

Materiale og mål: Bronze, 41 mm.

Th.M. – M.S.

J.A. Waitz var medejer af et handelshus i Hamburg og bosat i Altona. Litteratur: Lange, nr. 1188. Gaedechens I, s. 213. L.E.B., nr. 16994.

Fejlagtige oplysninger om medaljer efter Thorvaldsens værker.

I Forrers medaljørleksikon⁴⁸ findes under Thorvaldsens navn en oplysning om, at C. Silvestrini har skåret en medalje efter Thorvaldsens portræt af Zoëga. Dette beror på en misforståelse. Thorvaldsen har udført en tegning af den danske arkæolog Georg Zoëga (1755-1809). Den har form som en portrætmedaljon og findes i Thorvaldsens Museum (nr. 494a). Denne tegning har kobberstikkeren C. Silvestrini stukket til brug for et posthumt værk af Zoëga, udkommet 1809.⁴⁹

Mønter og belønningsmedaljer med tilknytning til Thorvaldsens kunst

42. *Frederik VI, speciedaler 1820.*

Forside: Portræthoved t.h. af kongen, efter Thorvaldsens portrætbuste.

Omskrift: FREDERICUS VI D. DAN. V:G REX.

På halsafsnit: I.C.

Bagside: Kronet rigsvåben.

Omskrift: EN RIGSDALER SPECIES.

Forneden: C.F. 1820 G.

Materiale og mål: Sølv, 37,5 mm.

M.S.

Forsideportrættet efter Thorvaldsens buste af Frederik VI (gips A 191, marmor A 859), modelleret 1819-20 sammen med busterne af dronningen og prinsesserne,⁵⁰ er udført af medaljør Johannes Conradsen (1783-1856), Harald Conradsens far. Signaturen på bagsiden C.F.G. står for møntmester Conrad Frederik Gerlach.

Litteratur: Hede, Frederik VI, nr. 26.

På udformningen af sit lands mønter fik Thorvaldsen en vis indflydelse under sit ophold i København 1819-20. Man planlagde at udsende nye speciedalere og for »at Specierne kunde blive saa nette

som muligt, udarbejdede Hofmedailleur Conradsen, mens Etatsraad Thorvaldsen opholdt sig i København, i hans Atelier og under hans Vejledning et Basrelief efter den af Thorvaldsen forfærdigede Buste af Hans Majestæt, saa han med des større Held kunde forfærdige Møntstempler, hvormed Majestætens brystbillede prægedes«. ⁵¹ Resultatet blev en virkelig smuk mønt, der prægedes med en del af årstallene mellem 1820 og 1839. I en lidt mindre udgave anvendtes det samme portræt på rigsbankdalere fra perioden 1826-1838. Portrættet benyttedes desuden til de officielle belønningsmedaljer for ædel dåd og druknedes redning.

Rigsregalierne på Christian VIII's småmønter minder overordentligt meget i udformning om regalierne på kroningsmedaljen (kat.nr.21), men er dog ikke en tro kopi, idet sværd og scepter er korslagt omvendt på rigsbanksskillingene. ⁵²

43. *Medalje for opdagelse af nye kometer. Uden år.*

Forside: Frederik VI's hoved til højre, efter Thorvaldsens buste.

Omskrift: FREDERICUS REX DANIÆ.

I halsafsnit: C. CHR.

Bagside: Urania siddende på en klippe med en globus i venstre og en griffel i højre hånd.

Omskrift: NON FRVSTRA SIGNORVM OBITVS SPECVLAMVR ET ORTVS.

I afsnit: COMETA VISVS.

Materiale og mål: Guld og sølv, 45 mm.

Medaljen blev indstiftet 27. september 1831, ifølge Bergsøe efter forslag af astronomen H. C. Schumacher. Per Thornit har fremdraget nogle interessante dokumenter i forbindelse med denne medalje. I en skrivelse til Finantscollegiet af 15. oktober 1831 hedder det, at medal-

jen skal »prydes med Hans Majestæts Brystbillede efter Thorvaldsens Buste«.

Samme år den 15. november blev medaljen bestilt hos Christen Christensen, som på dette tidspunkt opholdt sig i Rom, med henstillingen, »at De vil benytte alle de Hjælpemidler, som Rom tilbyder, og i Særdeleshed Etatsraad Thorvaldsens Raad og Vejledning, for at tilvejebringe et smukt Kunstværk, sætter man uden for al Tvivl.«

Medaljen udførtes i Rom 1832, og ligesom til speciedaleren (kat.nr.42) tjente Thorvaldsens buste, udført under hans ophold i Danmark 1819-20, som forlæg for forsidens profilportræt. Medaljør Christensen havde lejlighed til at se busten i Rom, da originalmodellen, nu i Thorvaldsens Museum (A 191), stod i billedhuggerens atelier.

Litteratur: Bergsøe nr.146 (uden omtale af Thorvaldsens buste som forlæg). Thornit, s.32.

Medaljer, der har været forlæg for nogle af Thorvaldsens buster

Som nævnt under nr.26-27 har nogle været af den opfattelse, at Cerbaras og Giromettis medaljer har været forlæg for Thorvaldsens buste af kardinal Consalvi. Dette er imidlertid modbevist af Else Kai Sass, der til gengæld har fremdraget et par eksempler på, at Thorvaldsen undertiden virkelig må have brugt medaljer som portrætforlæg. Det drejer sig om portrættet af en orientalsk fyrste og af Holberg.

44. *Ghazi 'L-Din Haidar. 1819.*

Forside: Brystbillede næsten en face af fyrsten med krone og halskæder.

Omskrift (med persisk skrift): I engelsk oversættelse:⁵³ »The mintage in silver and gold, through the grace of the Lord of all bounty, of Ghazi ud din Hyder, Ghazi (the conqueror of infidels), of the house of the lion of the age. In the year one.«

Bagside: Heraldisk opstilling med tigere, fisk, faner , daggert m.m.

Omskrift (med persisk skrift): I engelsk oversættelse: »May thy life, O king, endure for a thousand years; mayest thou live for a thousand years in the protection of God«.

Materiale og mål: Sølv, 64 mm.

M.S.

Medaljen eller skuemønten, der er af sølv, og har en vægt af godt 78 g, hvilket svarer til 7 rupees, prægedes som kroningsmønt for fyrsten af staten Oudh i Indien, Ghazi 'L Din Haidar, der regerede fra 1819-27. Stykket findes ikke i Th.M., men haves i M.S., hvor dets proveniens dog ikke længere kendes. Medaljen betegnes i dag som overordentlig sjælden.⁵⁴

Det kronede en face portræt er ret primitivt udført, så det må betragtes som noget af et kunststykke, at Thorvaldsen har kunnet få et antageligt portræt ud af det, men måske har han haft andet at støtte sig til. Originalmodellen, som findes på Th.M. (A280), er udført 1824. Et marmoreksempplar er købt 1949 (A887).⁵⁵

45. *Ludvig Holberg.*

Forside: Brystbillede af Holberg til venstre.

Omskrift: LUDOVICUS LIBER BARO DE HOLBERG.

På armafsnit: ARBIEN.

Bagside: Minerva med bog og overflødighedshorn.

Omskrift: PROFUIT UTROQVE. Under Minerva: 1757.

I afsnit: NATUS MDCLXXXIV. DENATUS MDCCLIV. A.

Materiale og mål: Sølv, 49 mm.

M.S.

Til denne medalje af Magnus Gustavus Arbien (1716-1760), der kun prægedes i få eksemplarer, foreligger der en vokspousseret model fra 1755, som opbevares på Københavns Bymuseum. Modellen kan have været forlæg for Thorvaldsens Holbergbuste fra 1839, udført på Nysø, originalmodel på Th.M. (A190).

Det fremgår af en korrespondance, citeret af Else Kai Sass, om

forhandlinger mellem Jonas Collin og Thorvaldsen vedrørende en Holbergbuste til Det kongelige Teater, at Thorvaldsen i 1822 har fået tilsendt en tegning efter Arbiens medaljeportræt. Senere, efter hans hjemkomst 1838, da der var tale om en Holberg-buste til Sorø Akademi, fik Thorvaldsen et malet portræt tilsendt fra Sorø. Desuden omtales som forlæg et i voks pousseret portræt, og dette er ganske sikkert Arbiens voksmodel til medaljen. Ifølge Else Kai Sass har Thorvaldsen støttet sig mest til dette relief ved udførelsen af busten.⁵⁶

Litteratur: Galster, nr.453.

Noter

1. L. Müller: Fortegnelse over de antike Mynter i Thorvaldsens Museum. København 1850. Citatet står s.III. Ludvig Müller (1809-1891) omtales på titelbladet som »Museets Inspecteur«, en stilling han bestred fra 1848 til sin død. Han var tillige inspektør ved Den kongelige Mønt- og Medaillesamling.
2. Peter Oluf Brøndsted (1780-1842). Møntsamlingen var stillet i pant for en gæld, Bærndsted havde til Thorvaldsen. Om den uoverensstemmelse, der opstod mellem dem af denne grund, kan bl.a. læses i Th.Oppermann: Thorvalsen, III, s. 113.
3. 1829 blev en del af Thorvaldsens kostbareste antikke mønter stjålet i Rom af en betroet mand, der ordnede Thorvaldsens bøger. Da denne undlod at retsforfølge manden, blev en del af mønterne returneret, ved at de i en pakke kastedes ind af et åbent vindue. Thiele III, s.365-66.
4. Müllers katalog s.28, nr.180. Mønten er en tetradrachme af sølv (17,37 g). Indskriften er NAXION, byen Naxos på Sicilien. Den er præget lige efter 461, da Naxos' indbyggere vendte tilbage til deres by efter siden 476 at have været tvangsforflyttet af tyrannen Hieron. Den kan opfattes som en festprægning i anledning af den genvundne frihed. Herbert A.Cahn: Die Münzen der sizilischen Stadt Naxos. Basel 1944, s.42-50.
5. L. Müller: Fortegnelse over Kobbere, Medailler og andre nyere Sculpturer i Thorvaldsens Museum. København 1850.
6. Vilhelm Bergsøe: Danske Medailler og Jetons 1789-1892. København 1893.
7. Kirsten Bendixen: Thorvaldsens Medailler, i Nordisk Numismatisk Unions Medlemsblad, nr.9, november 1970, s. 192-6.
8. Else Kai Sass: Thorvaldsens Portrætbuster, I-III. København 1963-65.
9. Sass I, s.312f.
10. Hildegart Lehnert: Henri François Brandt. Erster Medailleur an der königlichen Münze und Professor der Gewerbe-Academie zu Berlin (1789-1845). Berlin 1897, s.11-12, tavle III nr.16, og s.48, tavle III nr.15. Se også Alfred Krautz: Die Medaillenporträts H.F.Brandts, Berlin 1962. Dissertation fra Kunstgeschichtliches Institut der Humboldt Universität.
11. Oppermann II, s.80-82 og III, s. 112.
12. Sass I, s. 172.

13. Iflg. Allgemeines Lexicon der bildende Künstler, begründet von Ulrich Thieme und Felix Becker, Bd. XIV. Leipzig 1921.
14. NNÅ 1946, s. 196, og Numismatische Zeitschrift. Wien 1925, s. 111f.
15. Sass II, s. 142f.
16. Sass II, s. 300 (III, note 1065).
17. Skibet, der i 1833 bragte nogle af Thorvaldsens værker hjem til Danmark, var korvetten Galathea. Se Thiele III, s. 491f, og Thiele IV, s. 68. Bergsøe nr. 1096.
18. H.C. Andersen: Mit Livs Eventyr, udg. af H. Topsøe-Jensen, I. København 1951, s. 159-60.
19. F. Meldahl og P. Johansen: Det kongelige Akademi for de skønne Kunster 1700-1904. København 1904, s. 232.
20. Se Bredo Grandjean: Biscuit efter Thorvaldsen. Thorvaldsens Museum, København 1978.
21. I den håndskrevne protokol over bestanden af mønter og medaljer i Den kgl. Samling er kun registreret et eksemplar af medaljen i sølv. Af en note fremgår det, at kongen havde ladet fremstille et eksemplar i guld til Thorvaldsen, et til kongen af Bayern og et til kongen af Preussen. Nogle stykker må imidlertid have været fremstillet til den kongelige familie, idet der i Frederik VII's particuliere møntsamling har været ikke mindre end to guld-eksemplarer, i Galsters fortegnelse (NNÅ 1967, s. 166f) noteret som nr. 51 og 72, svarende til etatsråd J. G. B. Klemps auktionskatalog nr. 748 og 749. Vægten på de to stykker opgives til henholdsvis 189,42 g og 189 g. Begge er betegnende ikke solgt. En del af de guldmedaljer, der ikke solgtes, blev indsmeltede, men 17 overtog Ludvig Bramsen for guldværdien. Det er en mulighed, at der heriblandt var en Thorvaldsen-medalje, og at denne er indgået i Glückstadts samling. På Glückstadts auktion 1924 forefandtes nemlig et stykke i guld, vægt 189 g, som købtes af Møntsamlingen på Nationalmuseet, idet det som nævnt ikke fandtes der.
22. Albert Repholtz: Thorvaldsen og Nysø. København 1921, s. 29, og Otto Andrup: Thorvaldsen-Samlingen paa Nysø. Udg. 1948, s. 8.
23. L. Müller: Fortegnelse over de antike Mynter i Thorvaldsens Museum. København 1850, nr. 194-196.
24. Thiele III, s. 325f, og Oppermann III, s. 112.
25. Th. Stein: Christen Christensen, dansk Medaillør, i Museum, København 1894.
26. L. Müller: Fortegnelse over Gips-Afstøbningerne i Thorvaldsens Museum. København 1850, s. 42, nr. 32. Desværre er det ikke lykkedes at finde arkiva-

lier til yderligere belysning af medaljeprojektet såsom opgavens overdragelse til Conradsen.

27. Fortegnelse over udvalgte mønter og medailler efterladt af grosserer V. Ragozy, II. København 1961, nr. 1540.
28. Oplysning i Axel Ernsts seddelkartotek, nu i Møntsamlingens eje.
29. R. Støren og Hans Holst: Myntgravør Ivar Throndsens Medaljer, Jetonger og Merker. Oslo 1937.
30. Ifølge ledsagende skrivelse, Møntsamlingen j. nr. 89/64.
31. Thiele IV, s. 110f.
32. Thiele IV, s. 112f.
33. Thiele IV, s. 113. Albert Repholtz: Thorvaldsen og Nysø. København 1921, s. 46. Tegningen, betegnet »Thorvaldsen Nysø d 20 Juni 1840«, er indklæbet i H. C. Andersens Album I, s. 215. Se facsimile-udgaven København 1980. Tekstbind 2, s. 743-44.
34. Denne medalje brugtes med skiftende portrætside af de følgende konger og er stadig i brug (Bergsøe nr. 275, 288, 600). Møntsamlingen ejer bl.a. et eksemplar i guld med krone tildelt sølvvarefabrikant Vilhelm Christesen under Frederik VII (se medalje kat. nr. 24). Om indskriftens oprindelse se J. N. Madvig: Et Par Erindringer fra Christian VIII's Tid, i Historisk Tidskrift. 5. Række, 5. Bind. 1885, s. 115. »Jeg sagde ovenfor, at jeg et Par Gange specielt var bleven kaldet til Kong Christian. Dette skete begge Gange ved Kongens Haandbibliotekar, Etatsraad Thiele. Den ene Gang var der Spørgsmaal om at foreslaa en latinsk Indskrift paa en Fortjenstmedaille, som skulde slaas, et Hverv, der var let at udføre.« For denne henvisning takkes Georg Galster. Professor i klassisk filologi – og politiker – J. N. Madvig levede 1804-1886. Dronning Josefine af Sverige indstiftede 1845 en medalje med samme formål og samme devise. Se Ernst E. Areen: De nordiske ländernas officiella belöningsmedailler. Stockholm 1938, s. 87.
35. Denne medalje findes ikke i Müllers fortegnelse. Den er registreret i Die Münz- und Medaillen-Sammlung Hans Wunderly von Muralt, II. Zürich 1896, nr. 1558.
36. Om Schweizerløven se Dyveke Helsted: Thorvaldsens Schweizerløve, i udstillingskataloget »Mægtige Schweiz ...«, Thorvaldsens Museum 1973, s. 21f. Om besøget i 1819 se Thiele III, s. 8.
37. Thiele III, s. 188.
38. Thiele III, s. 192. Sass II, s. 102, 108 (note 299) og s. 201.
39. Appiani havde tilnavnet »Gratiernes Maler«, derfor ønskede man på monumentet en fremstilling af Gratierne i sorg over deres tabte maler. Relieffet

- blev hugget i marmor af billedhuggeren Gaëti efter Thorvaldsens model. Thiele III, s. 4 f og s. 201.
40. Thiele III, s. 561 f.
 41. Selv om H.W. Bissen havde et stort selvstændigt ansvar for denne statue, anså man den dog for Thorvaldsens arbejde, se f.eks. Oppermann III, s. 89 f. Thorvaldsen afslog at modtage honorar for skitserne og blev derfor udnævnt til æresborger i Mainz. Thiele III, s. 505 f.
 42. Om Maximilian-rytterstatuen se f.eks. Paul Ortwin Rave: Thorvaldsen. Berlin 1944, s. 113 f. Sass I, s. 428 f (om Ludwig I's buste), Sass II, s. 254 f (om Maximilians buste).
 43. Lord Byron havde besøgt Thorvaldsen i 1817 og personligt bedt denne udføre en portræt buste. Thiele II, s. 339, og Sass I, s. 318 f. Windsor-busten afb. Sass I, s. 331.
 44. Thorvaldsen havde først modelleret et relief med Erato og Amor, men benyttede det alligevel ikke til dette formål. Thiele III, s. 420 f. Jfr. medaljen kat. nr. 6.
 45. Om Natten og Dagen se Thiele II, s. 265 f. Flg. citat Thiele II, s. 268: »Den samme Dag skyldte de begge deres Tilværelse, og siden have de i mange Aar, Dag for Dag, vandret om i den hele, nogenlunde civiliserede Verden som den skønne Kunsts veltalende Missionærer. Hvorofte Øiet mødte dem paa de forskelligste Veie og under de forskielligste Anvendelser, trættedes det dog ikke, saa at man ogsaa kan forudsige, at saalænge Kunsten staaer, skal Thorvaldsens Dag og Nat ikke aflade«.
 46. Der kendes flere salgskataloger fra Loos' Medaille-Anstalt. Her citeres kataloget fra 1830. Se forkortelser s. 17 under Loos.
 47. Jacob Dirks: Nederlandsche Penningen, I. 1889. Beskrivelse af Prins Frederik af Nederlandenes bryllupsmedalje s. 210-11, nr. 254: »De vliegende godin des huwelijks (Venus) rozen strooiende. Zij draagt Amor of Cupido, die den brandenden huwelijksfakkel om hoog houdt«. Se kat. nr. 36.
 48. Forrer nævner i bd. VI, s. 86, foruden de kendte danske medaljer med Thorvaldsens navn, flg.: »N. Copernicus; Fr. von Schiller; Giorgio Zoega, by C. Silvestrini, etc.«. Det har ikke været muligt at identificere disse medaljer efter Thorvaldsens værker.
 49. Sass I, s. 158-59.
 50. Om busten se Sass II, s. 1 f.
 51. J. Wilcke: Specie- Kurant- og Rigsbankdaler 1788-1845. København 1929, s. 356.
 52. Hede, Christian VIII, nr. 8-13.

53. H.H.Wilson: Note on a Medal of the King of Oude, i The Numismatic Chronicle, Vol. V. London 1843, s.129-33.
54. Auktionskatalog fra Schulman i New York maj-juni 1972, nr.482, »extremely rare«, »largest non-european silver crown«.
55. Sass II, s.112f.
56. Th.A.Müller: Holbergportrætter. København 1918, s.94f. Sass II, s.320f. Læser man hos Galster om Arbiens medalje, ser man, at det var økonomiske vanskeligheder, der hindrede dens udgivelse. Galster, s.286-87.

Oversættelser af indskrifter på medaillerne

ved H. D. Schepelern (fra latin og italiensk) og Bjarne Jørnæs (fra tysk og engelsk)

Kat. nr. 1

A. Thorvaldsen, dansk billedhugger. Brandt fra Neuchâtel udførte den 1817.
Lyset kommer fra Genien.

Kat. nr. 2

Albert Thorvaldsen. Goetze udførte den.

Kat. nr. 3

Som kat. nr. 2.

Kat. nr. 4

Billedhugger Thorvaldsen. G. Galeazzi udførte den.

Kat. nr. 5

Billedhugger Thorvaldsen.

Kat. nr. 7

Albert Thorvaldsen, dansk billedhugger. C. Christensen udførte den 1838 i
København.

Kat. nr. 9

A. Thorvaldsen, født den 9. november 1770. Gratierne førte han tilbage til ver-
den. F. König udførte den 1838.

Kat. nr. 10

Albert Thorvaldsen, dansk billedhugger. Født 19. november 1770. Død 24. marts
1844.

Kat. nr. 12

Albert Thorvaldsen. B. Zaccagnini udførte den efter en metode af egen opfindel-
se i Rom 1832.

Kat.nr. 13

Albert Thorvaldsen, billedhugger.

Kat.nr. 22

Frederik, det danske riges arving, Caroline, mecklenburgsk prinsesse. Forenede under disses førerskab. Den 10.juni år 1841. Thorvaldsen opfandt den, Krohn udførte den.

Kat.nr. 23

Christian VIII, Danmarks konge. Christensen udførte den. For ånd (begavelse, talent) og kunst.

Kat.nr. 25

Til de ubesejrede. I. Aberli slog den. Ahorn udhuggede den. Tapre livet igennem, trofaste under en ubillig død.

Kat.nr. 26

Ercole Consalvi den hellige romerske kirkes kardinal. G.Cerbara udførte den. Til den udødelige mand, højt fortjent af religionen, fædrelandet og fyrsten, ved karakter, troskab og bestandighed højt skattet af alle hjemme og ude, gav venner den som gave i Rom 1824.

Kat.nr. 27

Ercole Consalvi, den hellige romerske kirkes kardinal. G.Girometti udførte den. Derhen, hvortil ret og ære fører. Efter venners beslutning i Rom 1824.

Kat.nr. 28

L.Manfredini udførte den. Mindesmærke rejst. Den vidt berømte maler fra Milano født året 1754. Død året 1817. Året 1826. L.M. udførte den.

Kat.nr. 29

Pave Gregor XVI i hans 4. (regerings)år. Giuseppe Cerbara udførte den. Det udmærkede og pavelige kunstnernes akademi for Skt.Lukas. Til de fortjenstfulde.

Kat.nr. 30

Det udmærkede og pavelige kunstnernes akademi for Skt.Lukas. Til de fortjenstfulde. Til billedhuggeren Albert Thorvaldsen den højt berømte, det velfortjente medlem. Efter akademiets beslutning 1836.

Kat.nr. 31

Thorvaldsen opfandt og ledede det. For Johannes Gensfleisch, kaldet Gutenberg, med bidrag fra hele Europa, blev billedet (statuen) opstillet. For bogtrykkerkun-

stens opfinder i den fromme fædrenestad, som glæder sig. H. Lorenz udførte den i Rom.

Kat. nr. 32

Mindesmærke til from erindring om Johannes Gutenberg, den 14. august indviet i Mainz. Neuss udførte den. Den kunst, som var skjult for grækerne og var skjult for latinerne, den opnåede tyskernes kløgtige forstand. Alt hvad de gamle ved, og hvad de nyere ved, det ved de nu, ikke til eget, men til alle folkeslags gavn.

Kat. nr. 34

George Byron. G. Galeazzi udførte den. Ved hans tilskyndelse opvarmes vi.

Kat. nr. 35

G. Loos ledede, Gube udførte den.

Kat. nr. 36

Frederik af Nassau, Belgiernes fyrste. Louise, datter af Preussens konge. Lykkelig for kærligheden den dag, som er berømmelig ved de højes bryllup den 21. maj måned, år 1825. G. Loos ledede, Gube udførte den.

Kat. nr. 37

J. des Arts, gift med L. H. Sillem 12. oktober 1805, til minde om stammebeslægtet venskab 12. oktober 1830.

Kat. nr. 38

Til erindring om den 25årige, bryllupsfest for Joach. Lor. de la Camp og Maria Cornelia, født Pehmöller, den 15. november 1830.

Kat. nr. 40

Til hr. Ioh. Patzig og fru Auguste, født Fuchs, binder venskab og kærlighed på deres sølvbryllupsdag 14. april 1835 denne aldrig visnende krans.

Kat. nr. 41

J. A. Waitz gift med J. M. S. Neyls 28. marts 1810. Til minde om tro venskab 28. marts 1835.

Kat. nr. 42

Frederik VI af Guds (nåde) danskernes, venderne og gothernes konge.

Kat. nr. 43

Frederik VI Danmarks konge. Ej forgæves iagttage vi stjernebilleders nedgang og opgang. Kometen iagttaget. (Oversættelse efter Bergsøe).

Kat.nr. 44 (oversat fra engelsk)

Udmøntningen i sølv og guld gennem al gavmildheds Herres nåde, Ghazi 'L-Din Haidar, sejreren over vantro, af tidens løves hus. I året et. Måtte dit liv, oh konge, vare i tusind år; måtte du leve i tusind år under Guds beskyttelse.

Kat.nr. 45

Ludvig, friherre af Holberg. Han har gavnet på begge måder. (Det vil ifølge Galster nr.453 sige gennem sine skrifter (bogen) og sine stiftelser (overflødhedshornet)). Født 1684. Død 1754.

Navneindeks

Thorvaldsen er ikke optaget i indekset

Aberli, Johann kat. 25
Abildgaard, N. A. kat. 1
Ahorn, Lucas kat. 25
Alexander den Store kat. 7
Alfieri, Vittorio kat. 4
Amor kat. 6, 12, 20, 22, 28
Andersen, H. C. kat. 7, 22
Andrup, Otto kat. 10
Appiani, Andrea kat. 28
Arbien, Magnus Gustavus kat. 45
Arethusa kat. 10
Arts, Jacques des kat. 37
Arts, Louise Henriette des,
f. Sillem kat. 37
Augustenborg, Christian Carl
Friedrich August, hertug af kat. 2

Bendixen, Kirsten s. 7, 8
Bergsøe, Vilhelm kat. 10, 43
Bissen, H. W. kat. 10, 31, note 41
Bradt, F. L. kat. 1
Bramsen, Ludvig note 21
Brandt, H.-F. kat. 1
Braun, E. kat. 15
Bruun, L. E. kat. 16, 24
Bruun, Rasmus Emil kat. 1
Brøndsted, P. O. s. 13, kat. 27, note 2
Byron, George Gordon, Lord kat. 6,
34

Camiletti kat. 13
Camp, J. L. de la kat. 38
Camp, Maria Cornelia de la,
f. Pehmöller kat. 38
Camuccini, Vincenzo kat. 1
Canova, Antonio kat. 2
Caroline Amalie, dronning kat. 20, 21
Cellini, Benvenuto s. 10
Cerbara, Giuseppe s. 62, kat. 26, 27, 29
Christensen, Christen s. 7, kat. 7, 8, 10,
20, 21, 22, 23, 43
Christesen, V. kat. 24
Christian VIII s. 7, kat. 7, 10, 19, 20,
21, 23, 42
Christian Carl Friedrich August,
hertug af Augustenborg kat. 2
Christian Frederik, prins, se Christian
VIII
Christus kat. 24
Colbert, J.-B. s. 10
Collins, Jonas kat. 45
Conradsen, Harald s. 7, kat. 10, 42
Conradsen, Johannes kat. 42
Consalvi, Ercole kat. 26, 27, s. 62

Dionysos s. 13
Donner, Conrad Heinrich kat. 2

Erato kat. 6
Ernst, Aksel kat. 14

Fioroni, Luigi kat. 6
 Fioroni, Maria Teresa kat. 6
 Francesco II Novello s. 9
 Frederik VI kat. 42, 43
 Frederik VII kat. 22
 Frederik, prins af
 Nederlandene kat. 36
 Freund, H. E. s. 7
 Funder, Lise s. 7

 Gaëti note 39
 Galathea kat. 7
 Galeazzi, Gaspare kat. 4, 34
 Galster, Georg note 34
 Gensfleisch, se Gutenberg
 Gerlach, Conrad Frederik kat. 42
 Ghazi 'L-Din Haidar kat. 44
 Girometti, Giuseppe s. 62, kat. 27
 Glückstadt, Emil note 21
 Goetze, Gottlieb kat. 2, 3
 Grabow, Ludwig kat. 14
 Gregor XVI kat. 29
 Gube, Heinrich kat. 35, 36
 Gutenberg, Johann kat. 31, 32

 Hansen, C. F. kat. 7
 Haslund, Ole kat. 8
 Helsted, Dyveke kat. 1
 Holberg, Ludvig s. 62, kat. 45
 Hope, Thomas kat. 1
 Hymen kat. 20, 22
 Høyen, N. L. kat. 10

 Johannes Døberen kat. 24
 Jones, Mark s. 12
 Josefina, dronning af Sverige note 34
 Jørnæs, Bjarne s. 7

 Klemp, Julius Gustav Berger note 21

Krohn, F. C. s. 7, kat. 10, 19, 20, 22
 König, Anton Friedrich kat. 9
 König, Friedrich Anton kat. 9

 Lindahl, Sophus kat. 18
 Loos, Gottfried s. 54, kat. 9, 24, 31,
 35-41
 Lorenz, Carl Heinrich kat. 31
 Louis XIV s. 10
 Louise, prinsesse af Preussen kat. 36
 Ludvig I kat. 33
 Lukas, evangelisten kat. 30

 Madvig, J. N. note 34
 Manfredini, Luigi kat. 28
 Mariane Caroline Charlotte, prinsesse
 af Mecklenburg-Strelitz kat. 22
 Mauerer, A. kat. 6
 Maximilian I kat. 33
 Mayer og Wilhelm,
 prægeanstalt kat. 16
 Meyer, F. L. J. kat. 39
 Meyer, Sophia Amalia Frederika,
 f. Böhmer kat. 39
 Michelsen, Carl kat. 17
 Minerva kat. 4, 45
 Molbech, Chr. kat. 1
 Monti, Gaetano kat. 28
 Müller, Ludvig s. 13, 14
 Müller, Walter Heinrich (?) kat. 14

 Napoleon I s. 10, kat. 7
 Neuss, Johann Jacob kat. 32
 Nike kat. 10

 Patzig, Auguste, f. Fuchs kat. 40
 Patzig, J. kat. 40
 Petrarca s. 9
 Pisanello s. 10

Pisano, Antonio s. 10
Pistrucci, Benedetto kat. 6
Pius VII kat. 27
Prometheus kat. 4, 5

Ragoczy, V. kat. 13
Reden, F. von kat. 27
Rørbye, Martinus kat. 8

Sass, Else Kai s. 62, kat. 27, 45
Schepelern, H. D. s. 8
Schmahlfeld, F. kat. 24
Schumacher, H. C. kat. 43
Silen s. 13
Silvestrini, C. s. 58
Stampe, Christine kat. 10
Stein, Th. kat. 10

Thiele, J. M. kat. 1

Thomsen, Carl kat. 8
Thornit, Per kat. 43
Throndsen, Ivar kat. 17

Urania kat. 43

Venus s. 54
Vernet, Horace kat. 10
Victoria kat. 10
Voigt, Carl Friderich kat. 6, 11, 33

Waitz, J. A. kat. 41
Waitz, J. M. S., f. Neyls kat. 41
Wilhelm, Mayer og,
prægeanstalt kat. 16
Winther, Søren Seidelin kat. 15

Zaccagnini, Bonfigli kat. 12
Zoëga, Georg s. 58

THORVALDSENS MUSEUM